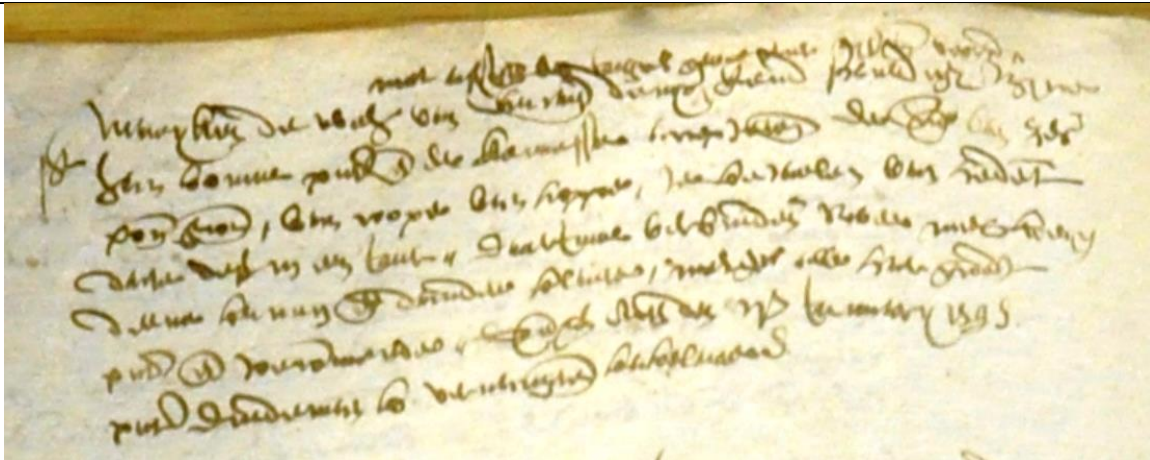

1595

2 januari 1595 – Hop gekocht – SAP 395 – Renten

ij januari 1595

Mayken de weduwe van Chrstiaen Denys - met aggregatie van **Jaques Gorougier** haeren vooght -

kend schuldigh tzyne sieur **Jan Bonne** - present ende de kennesse accepterende -

de somme van zes ponden grooten - **van coope van hoppe** -

te betaelen van hedent daete deser in een jaer - daerinne verbindende twee melckoeyen -

deene brunen ende dandere blaerde metgaders alle haer goedt -

present ende troecommende - omme executie -

den ijde january 1595 - Present Diedeman burchmeester vervanghende Babelaere

2 januari 1595 – Hop gekocht – SAP 395 - Renten

Jehan de Saily kent schuldigh tzyne Jan de Muelenaere - present ende accepterende -

de somme van xiiij pond ij schele grooten van **coope ende leveringhe van hoppe** -

te betaelene te Ste Cathelynedaeghe den xxiiijde novembris eerstcommende - -

al teenen payemente -

daerinne verbindende een huus by hem ghetemert inde Gasthuusstraete op derfve van wylen

Bouldewyn Allaeyns - nu de hoirs van Jan de Nuwelaere doude -

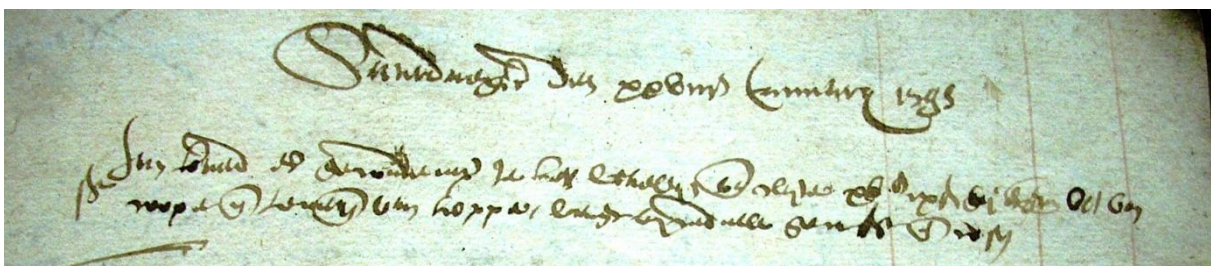
tuschen derfve van wylen Christiaen Quidt ter eender - ende de weduwe en kinderen van

Daneel De Vos - op dandere zyde -

Omme executie -

Actum eodem - Present de zelve burchmeester ende Bethleem, schepene

28 januari 1595 – Condempnatie hop – SAP 246

Saterdaeghe den xxvij ste January 1595

Jan Baerd es gecondempneert te betalen Catelyne vande Clyte xv pond ix schele vj deniers grooten vlaemsch van coope ende leveringhe van hoppe – laeght by cedulle – gecasseert ende costen

1 februari – Hoppe – SAP 246

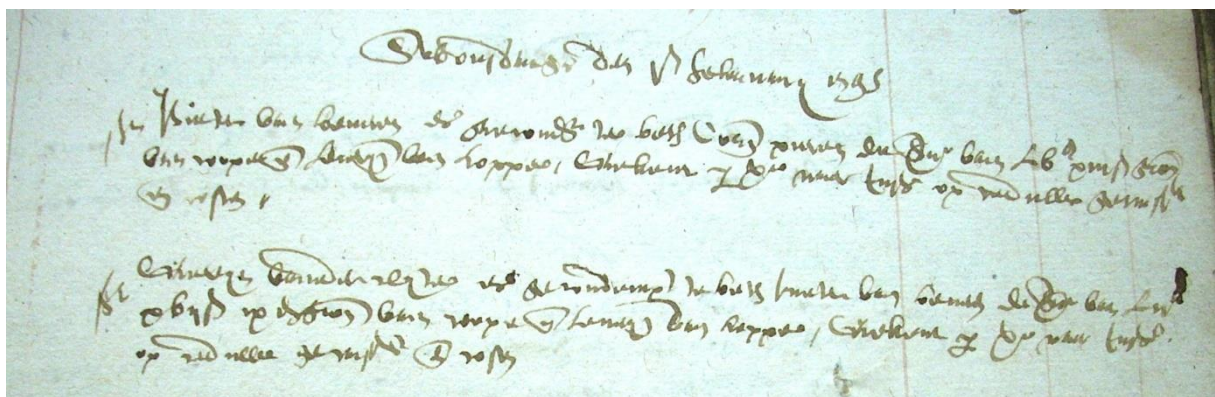
Swonsdaeghe den iste february 1595

Pieter van Beveren es gecondempneert te betalen **Corneel Pieren**

de somme van lv pond xij schele grooten van coope ende leveringhe van hoppe – gerekent lx naer insinuatie op cedulle permissie.

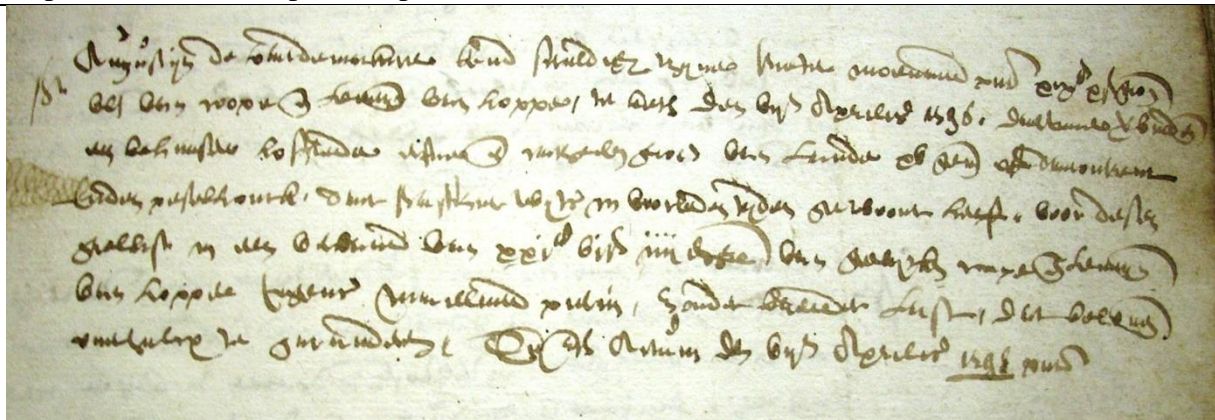
Gheleyn Vander Clyte es gecondempneert te betalen **Pieter van Beveren**

de somme van lij pond xvij schele ix deniers grooten van coope ende leveringhe van hoppe – gerekent par verweerder naer insinuatie op cedulle gecasseert ende costen

Handwritten Dutch text from a legal document, likely a court record or judgment, dated 1595. The text is written in a cursive script and mentions names like 'Pieter van Beveren' and 'Corneel Pieren'.

7 april 1595 – Verkoop van hop – Renten – SAP 395

Handwritten Dutch text from a legal document, likely a court record or judgment, dated 1595. The text is written in a cursive script and mentions names like 'Augustyn de Baerdemaekere' and 'Pieter Moenaerd'.

Augustyn de Baerdemaekere kend schuldigh tzyne **Pieter Moenaerd**

de somme van xix pond x schele grooten vlaemsch

van coope ende leveringhe van **hoppe**

te betalen den vijste aprilis 1596

daerinne verbindende een behuuse hofstede, erfve ende catheilen –

groot van lande xv gemeten ofte daerontrent inden **Peselhock**,

daer Passchier Wyts in voorleden tyden gewoont heeft –

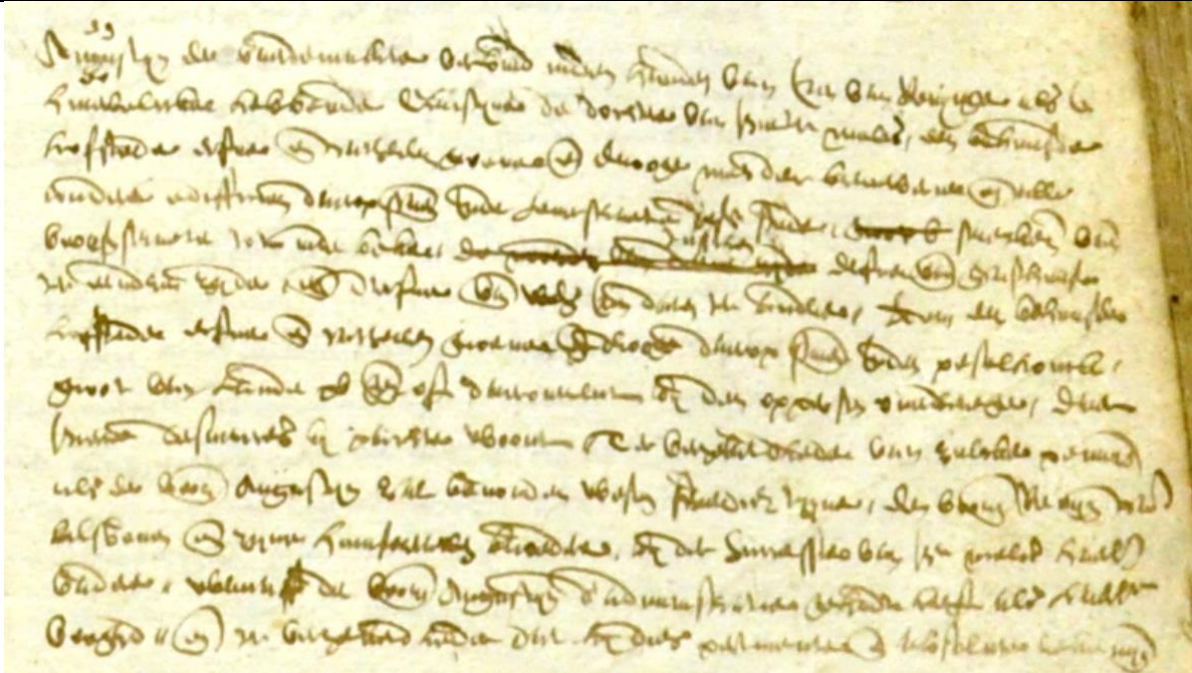
voor desen gelast in een verband van xxj pond xij schele iij deniers parisis van ghelycke

coope ende leveringhe van hoppe jeghens Maillard Pulin – zonder verdere last – dat

belovende o verzulx te garanderen

Actum den vijfde aprilis 1595

12 april 1595 – Brouwerij in de Leverstraat – SAP 395 – Renten

Augustyn de Baerdemakere verbind in de handen van **Jan van Renynghe** als in huwelicke hebbende **Cristyne de dochtere van Pieter Melis** -

een behuude hofstede -erfve ende catheilen - groene ende drooge **met de brauwerie** ende alle andere edifficien daerop staende **inde Leverstraete** deser stede - streckende van de voorseide straete tot inde beke – tusschen derfve vande gasthuse ter eender zyde ende derfve vande weduwe Jan Daten ter andere -

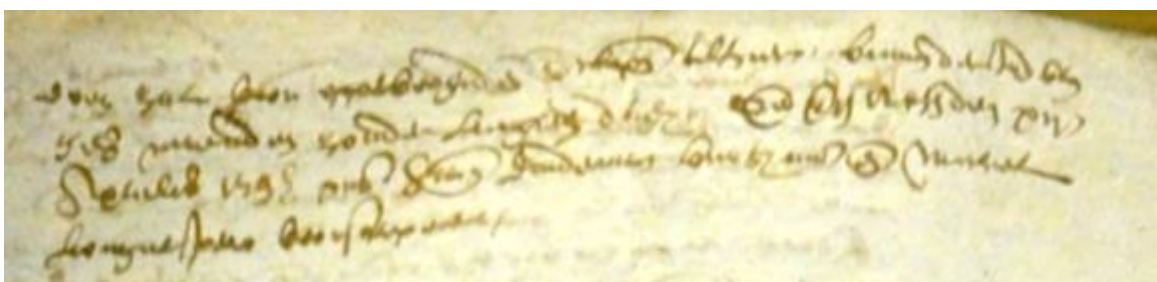
Item een behuude hofstede - erfve ende catheilen - groene ende drooghe daerop staende inden Peselhouck - groot van lande xv gemeten of daerontrent **by den oppersten overdraege** - daer Pieter Desmares by pachte woont –

ter verzeckerthede van zulcke penninghen als de voornoemde Augustyn zal bevonden wesen schuldich tzynde de voornoemde Renynghe als boven ende zyne huusvrauwers broedere by de successie van Pieter Melis, haerlieden vadere -

wanaff de voornoemde Augustyn d'administraetie gehadt heeft als haerlieden borghe ende ter verzeckerdhede dat hy dies pertinente ende absolute rekenynghe doen zal voor oppervooghden ende schepenen alhier binnen de tyde van zes maenden zonder langheren dagh - omme executie –

Actum den xij aprilis 1595 –

Present Frans Diedeman - burghmeester ende Michiel Longuespee, voorschepene

Willem Scherrier heift ghecocht teghen **Jacob de Berch, filius Gillis**, als procureur van **Cornelis Damman**, hebbende de blardynge van zijne broeders ende zusters, metgaders **Guillaume Brotsaerd** vervanghende **Nicolas Gheritsoone** zijnen medevoochdt vande weezen van **Jan Damman** – met consente ende aggreatie van de schepenen ende kuerheers van de heerliche de van Hontschoote in date de xvij maerte 1595 – onderteeckent J. Buttay – blyckende by procuratie speciale ende irrecocable ghepasseert voor burghmeesters vande stede van Poperinghe
In date vanden xiiij ste aprilis xvc ende vyfventneghentich onderteeckent J. Mazeman Een partye van twee ghemeten ende half hommelhoff wezende met alle de cateylen – groene ende drooghe daerinne staende - ghereserveert de drooghe pertsen ten zelven hommelhove toebehoorende **Gillis de Roode** – ghelast met een huere van twee jaeren tot xlij pond parisis tsjaers ten proffyte vande voornoemde Gillis – streckende zuudt ende noort – tzuudhende inde stede weddynghe – tnoorhende derfve van Jan Jacobssone doude ende andere – van westen de Casselstraete
Ende van oosten de coopere
Ghelast in ij schele vj deniers parisis tsjaers ende een half cappoen metgaders in zes bunderen emmers hofmate tsjaers – in proufftye vande heere
Tscoopers laste ghezondert dach te stellen van dien totter daeghe vander ervvachtigheyt ende dat zonder breeder last
Omme de somme van hondert ponden grooten vlaemsch tvoorschreven
Te betaelen by drie ghelycke paymenten dannoff teerste verschynen zal te Baefmesse eerstcommende int teghenwoordich jaer ende voorts van jaere telcken ter ghelycker Baefmesse een derde deel vande voroschreven somme tot de vulle betaelinghe ij schele parisis te godtspenninck xij pond parisis te lyfcoope – zes ponden parisis voor de aermen van onser Vrouwen prochie
Zes ponden parisis voor de zustere van de vercooper
Item noch xij pond parisis verleyt **inde Maecht van Ghendt**
Payment opt tijde payment ende voorts al ten alste vande blyvere
Ghehalmpt ut supra

18 juli 1595 – Nog maar **eens over het bier** & het nieuwe octrooi - – Resoluties B – SAP 468 – folio 18v en volgende

Gheconsiderereert byden heere, burchmeesters, schepenen ende raeden deser stede, van Poperinghe, de schadelicke behendichheyt - ontrauwe ende fraude voor desen bestaen te doen by diverssche persoonen int wercken, voeren ende draeghen vande bieren vut de brauwerien, zonder billet vanden hresoier ende betaelynghe van recht vander stede, dies zy suffissantelick gheinformeert hebben gheweest ende dat de zelve bieren ghevent hebben gheweest ten tappe by kannen ten zulcken pryse als off dassyse vander stede ende andere rechten danaff betaelt hadden gheweest, dat neen
Al tzelve ten expressieven griefve vander stede ende bedroch, daerby tghemeente ghedaen, contrarie ende in mesachtinghe vande ghoede cueren ende statuten daerop ghemaect, den xvijste novembris 1593

ende ten diverssche tyden alhier ten bresque ghepubliceert
Ende omme tydelick daerjehens te voorziene, metter oportuniteyt vande letteren van octroye
van zyne majesteit de voorseide stede van nyeulx by continuatie toghelaeten,
hebben met goeode advyse ende deliberatie gheraemt, gheordonneert ende ghestatueert,
raemen,
ordonneren ende statueren wel expresselick mits desen,
dat alle weerden, weerdinnnen, tappers, tappeghe ende alle andere insetene,
zoo wel buuten als binnen baillien,
van wat qualiteyt, conditie ende wie dat oock zy,
niemandt ghezondert,
zullen voordan ghehouden wesen, te lichten billet vande thresorier,
hem doende contentement ende tzelve billet leverende inde handen vande bierwerckers
daertoe ghestelt ende ghe-eedt,
eer anderstont dat zy huerelieden bieren zullen lichten,
in tonnen ofte vaetkens vuter brauwerien,
op de boete van iij pond parisis van elcke tonne, halfve ofte vatken groot, ofte cleene, naer
den vutwysen vande voorseide eerste statuten,
verbiedende wel sterckelick alle de brauwers ende brauweghen vande stede huerlieder
cnaepen, dienstmaerten vanden huuse ende andere
eenighe bieren te leveren ofte laeten wercken, draeghen ofte voeren, vut huerlieder
brauwerien ofte huusen,
tzy by tonnen, halfve, vatkens, kytten ofte andere maten, ten behouve vande weerden ofte
voor tghemeente,
dan ende danaff billet vanden thresorier inden handen vande bierwerckers die tzelve billet
ghezonden werden, aldaer te tooghen,
op ghelycke boete van iij pond parisis van elcke tonne, halfve, vatken, kitte ofte andere mate,
groot ofte cleene, ende verbod van haerlieder ambacht ende brauwen den tydt van eene jaere,
zonder eenighe oogheluyckinghe, dissimulatie ofte verdrach,
ende bovendien zoo wie zal connen onderhoiren, vernemen ende voordan zekerlick bevinden
eenighe bieren ghehaelt ofte ghevrocht tzyne
vut de voorseide brauwerien in tonnen, vatkens, kitten ofte andere maete,
grootte ofte cleene,
zonder billet als boven ende by de voorseide bierwercker, brauwers, haerlieder cnapen,
huuseneden ofte by andere wie dat zy,
zulcken bevindende ende aenbrynghere,
zal hebben winnen ende proffyceren,
voor zyn debvoir ende te kennen gheven telcker reyse
de somme van vyfftych guldenen van xl schele parisis tstick,
ten laste vanden brauwers, weerd, tappare ofte andere insetene – halff ende halff –
ende die tzelve bier in dier voughen, zal haelen, wercken, draeghen ofte voeren vut de
voorseide brauwerien
wert ghepuniert met oopenbaere gheesselynghe, ban ofte andere arbitraire correctie
ende amende penunaire ter discretie vanden juge,
ende dit boven tdispositieff vande voorseide eerste cueren ende statuten
Ordonnerende nietmin de voorseide bierwerckers,
terstont naer twercken ende indoen vande voorseide bieren de billetten
te leveren ten huuse van de contrerolleur
Zonder die onder huerlieden te houden, eenen dach ofte langhere,
op pene van destitutie van haerleider dienst ende eed, ende voorts punitie arbitraire ende
proffitable amende ter discretie van de wet,

daertoe hemlieden verbiedende, zelve voorde weerden, tappers ofte voor ghemeente, van nu voordan eenighe billetten te haelen ofte lichten vande thresorier, op ghelycke destitutie, punitie ende amende - laetende haelen ende lichten de zelve billetten, byde ghone die de bieren van doen zullen hebben

Actum ter camere van wette den xvij ste july 1595

ende ghepubliceert ten bretesque tsondaechs den 23 der zelve maendt ende jaere

Andermael ghepubliceert by laste van de wet den 6de november 1595

Item den ijde january 1596

Item en xxij decembris 1596

Item den xxvj octobris 1597

12 augustus 1595 – Koop van hop – SAP 395 – Renten

Christiaen Doom kent schuldigh tzyne

Pieter Quaybuer, present, vyff ponden neghentien schellinghen drie pennynghen grooten vlaemsch, ghecondempneerde schuld van coope ende leverynghe van hoppe naer tbewys van acte hiermede dood

Te betaelen den xxiiijste december eerstcommende ter heerlicke requeste – daerinne verbindende **eenen ghersbilck inden Schoudemondhouck** liggheende op 't Casselstraetken – van oosten Clays Babelaere – van zuuden tland vande kercke van Onsen Vrouwen ende van westen 't Zwylandstraetken – zuuver ende onbelast – ter requeste als vooren – over recht

Actum den xijste augusti 1595

Present Babelaere, schepene vervanghende Diedeman, burghemeester

14 augustus 1595 – Hommelhof in 't Merriestraatje - SAP 395 - Renten

Jan Jacobssone doude heift gecocht jegens **Jan de Muelenaere ende Tanneken** zynen husvrauwe -

een erfvelicke rene van xij pond parisis tsjaers – den penninck zesthiene - wanaff tjste jaer vallen zal den xiiijde january 1597 ende alzo voorts totter lossinghe met zulcken gelde als naer den tol -

daerinne verbindende twee gemeten en een vierndeel lands erfve ende catheilen - nu **hommelhoff** zynde - liggheende op **tMerriestraetken** inden Haghebaerthouck – van noorden derfve ende hofstede van wylen Kaerle de Schottere - van zuuden Onse Vrouwen vyvere - van oosten tvoorseide straetken ende van westen den schipvaerd - te vooren gelast met xij pond parisis tsjaers ten proffyte vande religieusen ende convent van Sint Fransois ordene by der kecke van Sint Jans deser stede - zonder breeder -

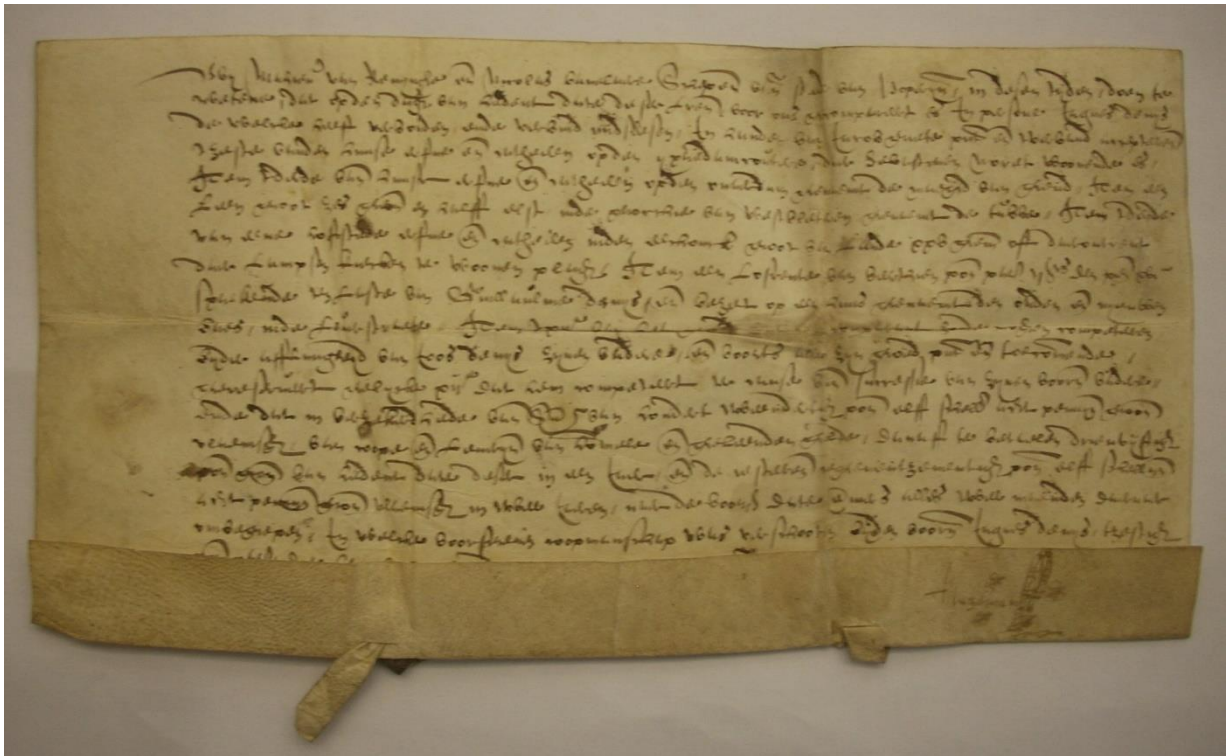
Item een huus staende upde grond vanden kinde van Jan Stragier daer zy vercoopers nu ten tyden wonen op den Overdam -

de zuudzyde tstraetken ende de noordzyde thuus ende erfve vande aeldynghen van Gheleyn Moenaerd - zuuver goed ende onbelast -

inninghe naer coustume

Actum den xiiij augusti 1595 - present Diedeman burghmeester – Longuespee - Babelaere, Guillaume Floor ende Rouvroye schepenen

14 oktober 1595 – Jacques Denys en zijn huis op de Yperdamcoutere - SAP 122 - retro akte

Wij

Mahieu van Renynghe ende Nicolas Bamelaere, schepenen vande stede van Poperynghe in desen tijden, doen te wetene dat opden dagh van hedent date deser letteren voor ons gecompareert es in persone

Jaques Denys de welcke heeft verbonden ende verbind mids desen in handen van **Jacob Gemete** present ende tverband accepteerende tzeste vanden huuse, erfve ende catheelen op den Ypredamcoutere, daer **Sebastiaen Noiret** woonende es,

Item tderde van de huuse, erfve ende cathelen op den overdam gheenaemt **de Maegd van Ghend**

Item een leen groot zes gemeten en halff elst inde prochie van Westvleteren genaemt **de Tubbe**

Item tderde van eene hofstede, erfve ende cathelen inden Eeckhouck groot van lande xxv gemeten oft daerontrent daer Lmapsen Kiecken te wonen plagh

Item een losrente van veertien pond parisis tsjaers - den penninck xvj - sprekende ten laste van Guillaume Denys

ende bezet op een huus genaemt **den Ouden ende Nyeuwen Baes in de Leverstraete**

Item 't xijde goedt dat den comparant zoude moghen competeren byde affligigheyd van Joos Denys, zynen vadere, ende voorts alle zyn goed, present ende toecommende, ghereserveert ghelycke xijde dat hem competeert ter cause vande successie van zynen voornoemde vbadere

ende dat in verzekerdhede vande somme van hondert tweendertich ponden elff schellinghen acht pennynghen grooten vlaemsch

van coope ende leveringhe van hommele ende gheleenden gelde danaff te betaelen drienvyftich ponden grooten van hedent date deser in een jaer

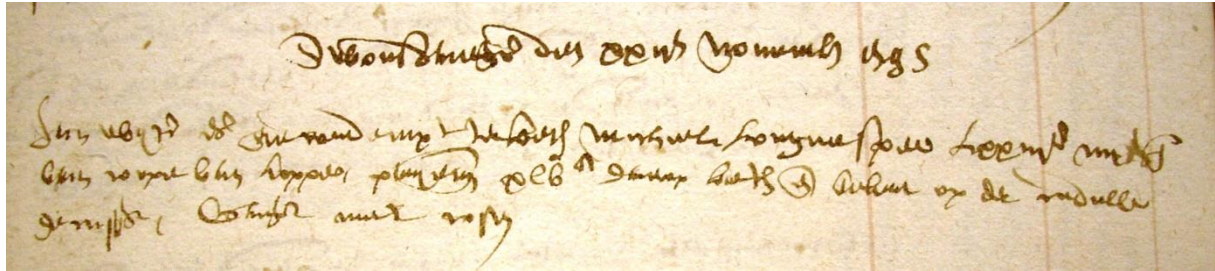
ende de resteerende negenentzeventich ponden elf schellynghen acht pennynghen grooten Vlaemsch in twee jaeren naer de voorseide date

emmers alles twee maenen daernaer onbegrepen - in welcke voorscreven coopmanschap was verschooten byden voornoemde Jaques Denys -

tzestich pond parisis die hem zullen valideren in payemente, behoudens zijne voorseide daegen, te wetene telckent de helft.

In kenneesse der waerhede hebben wij schepenen voornoemd de jegenwoordighe letteren ghezeghelt met onsen zeghelen vuthanghende, den xiiiijde octobris xvc vijfentneghentich

22 november 1595 – Hop - SAP 246

Jan Wyts es ghecondempneert te betaelen **Michiel Longuespee**

lxxiiij pond iiij schele grooten van coope van hoppe – xiiij pond xlv daerup betaelt ende bekent up de cedulle demissie – ghegroot met costen

4 december 1595 – Hofstede en hommelfhof in de Haeghebaerdhoek – het altaar van de Heilige Drievuldigheid of de Trinitariërs – Halmen SAP 366

Joos Mortier heift ghecocht

teghens **Christiaen Margier ende Cristyne** zijn huusvrauwe deene helft van zes gemeten en half inder hofstede ende hommelfhoff metgaders zaeylandt, liggende inden **Haghebaerthouck**,

daer Jan Buen te wonen plach met de helft van de cathelen – groene ende drooghe – daerop staende –

commende metten zuutzide langhes **Beleetstraetken** – de noortzyde Laureyns Degroote – twestende commende **opt Lapperstraetkjen** – ghemeene metten coopere – ghelest tvoornoemde gheheele goedt met eene losrente van x ponden parisis tsjaers de penninck xvj – ten prouffyte vande **Magdaleene Cappelle**

Item noch in zes ponden parisis tsjaers ghelcyken penninck xvj – ten prouffyte van de **sacraments ghilde Ste. Bertens**

Item noch met zes ponden parisis tjsers ten prouffyte van **Jacob Loodycx** aeldynghen metgaders noch in xij pond parisis tsjaers ghelycke penninck xvj ten prouffyte vande zelven

Item met noch acht ponden parisis tsjaers ten prouffyte vanden **altaere vanden H. drievuldighede tonzer vrouwen**

Item noch met xxiiij schel parisis tsjaers **de kercke van Sint Jans ende iiij schele parisis tsjaers de kercke van Sint Bertens**

Ende dat omme de somme van acht ponden grooten vlaemsch zuuver ghelt boven alle de voorscreven lasten

metgaders de verlopen van dien totten daeghe vanden halme te betaelen vier ponden grooten metten ahlm ende dander resterrende vier ponden grooten zal de voornoemde Joos Mortier betalen aen joncker Maerten Buetheel

Ij schele voor godspenninck

Xvij pond parisis te lyfcoope - de cooper es ghehouden den ontfangher van de sacraments ghilde te betalen zulck als Christiaen voornoemd tachter es ter cause vande voorschreven rente by slot van rekeninghe

Dies belooft de voornoemde vercooper den cooper te garanderen van alle voornoemde lasten dan hier ghespecificiert es
 Ghehalmpt over erfve upden iijde december 1595

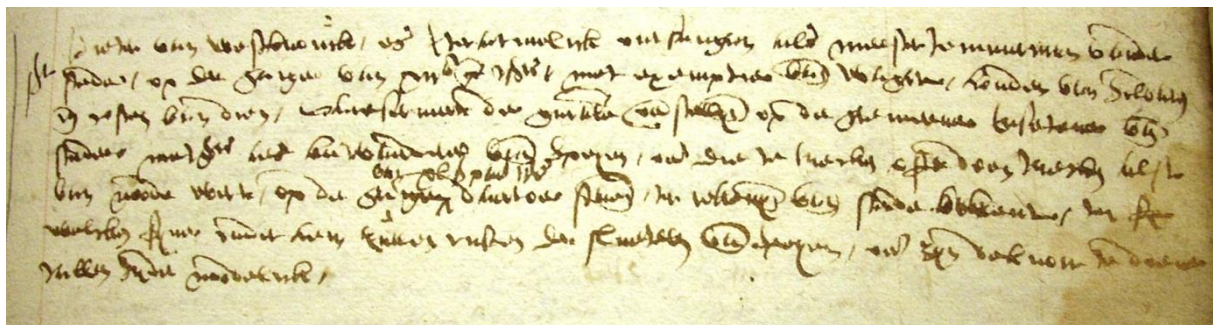
De vonnissen van het jaar 1595 – SAP 245

In deze register worden de vonnissen opgetekend die door de rechtbank uitgevaardigd werden. We gingen hierbij even na wat het onderwerp was van deze gedingen. Hiernaast vonden we eveneens een paar gewone ordinanties – dus geen veroordelingen - waarbij de benoeming van Van Westbrouck als temmerman bij de stad, het meest opviel.

Op de 18de maart 1595 vonden we hierover het volgende:

Pieter van Westbrouck es ontfanghen als werckman deser stede ten gaige als van zynen vaedere met belofte van getrouwelick stedewerck te bewaren zonderlynghe an d’overdraeghen ende op exemptie van logement van soldaten ende wachte ende den eedt gedaen – eodem

Op de 16de december 1595 vinden we zijn ‘vaste benoeming’:

Pieter van Westbrouck es tractivelick ontfanghen als meester temmerman vande stede up de gaige van xij pond parisis tsjaers met exempyie van waghte te houden, van ommestellynghe op de ghemene insetenen vande stede metgaders als bewaerder van de speyen, om die te trecken ofte doen trecken alst van noode wert – up de gaige van xl schele parisis tsjaers daertoe staende ter rekenynghe van de stede – bekendt – ten welcken fyne onder hem zullen rusten de sluetelen van de speyen omme zijn debvoir te doene tallen tyde noodelick.

Een ander besluit dat opvalt is het volgende op de 14de juni:

Gheconsendeert Eloy Moreel, te doen apprehenderen den persoon van Guille Delbaere, als gegriefte hebbende Jehan Rouvroy zijne Moreels cnaepe omme verzekerdhede van quetsure ende kosten.

We proberen de vonnissen te vatten in de onderstaande tabel:

Datum	Aantal	Onderwerp
21 januari 1595	4	3 – hoppe - 1 – kaarsen
28 januari	3	1 – hoppe - 1 – kaarsen – 1 merrie
1 februari	12	6 – hoppe – 1 laken – 1 koe en kalf – 1 aerdewerck – 1 rente – 1 over een hond Anthoine Lezin is ghecondempneert 1 rente te betalen de bedeeders vande aelmoessen inden disch van Onser Vrouwen – xl schele parisis
4 februari	2	1 – hoppe – 1 over een jonck peerd

6 februari	1	1 - hoppe
15 februari	5	3 – hoppe – 2 over de achterstel van een rente
25 februari	1	1 – hoppe
4 maart	1	1 over een erfenis
8 maart	4	2 - hoppe – 1 over arbeid en 1 over de koop van land
11 maart	6	1 over landspacht – 2 over wagenwerk – 1 over geleend geld en 2 over de koop van goedingen
17 maart	8	3 over hoppe – 1 over wolle – 1 afrekening – 1 laken – 1 handwerk
maart 18	19	5 - over hoppe – 3 afrekening boek – 1 leveren van twee brooden ende craecken – 2 over laken en wollen stof – 1 koop land - 1 peerdewerck – 1 vette beesen – 1 een blaerde koeye – 1 over geleend geld en 1 over borgstelling
19 april	2	Hier worden 4 besluiten genomen die te maken hebben met de kerkmeesters van Sint jan en de ‘coope ende leveringhe van een pelder’. – een ‘pelder’ is een dodenkleed dat men op de doodskist legde – daarnaast zijn er nog twee veroordelingen – 1 te maken met geld en de andere met een merrie.
22 april	2	1 rond ‘botere’ en één in verband met de verkoop van een ingevallen huis met de materialen op de Overdam toebehoord hebbende Gadyfer van Burgues.
26 april	2	De eerste heeft te maken met geld en de tweede met het leveren van een halve rasiere koren
29 april	1	Te maken met het betalen van het ‘metsen’.
9 mei	1	Deze zaak heeft te maken met de verkoop van een pachtgrond, deels liggende in de Wipperhoek en deels in de Lyssenthoek
10 mei	4	1 – hoppe – 1 – geld – 1 – ijzerwerk – 1 werk
31 mei	4	1 – hoppe – 1 – geld – 1 heeft te maken met de koop en levering van een koe en de andere gaat er over dat Jan Quaghebeur, vuldere zijn rekening aan de chirurgijn Barvoed nog diende te betalen.
7 juni	7	2 zaken hadden met de hoppe te maken – 3 met geld waarvan 1 specifiek met borgstelling en 1 met de dienst van een maarte
10 juni	2	1 met de koop van een paard en 1 met de aankoop van schors
14 juni	7	4 zaken hebben te maken met hop – 1 met dienste en arbeyt en 1 met een brune koeye
17 juni	9	3 zaken hebben te maken met hoppe waarvan 1 met ‘hommel op de pertse’ – 1 zaak behelsde het niet betalen van de rekening van de chirurgijn Gheraerd Baervoed – 1 – borgstelling – 1 rond de ‘meerder schuld van coope van een deel van de huuse ghenaeamt Andwerpen – 1 over de levering van een ‘lauwende merrie’.

15 juli	1	1 over hop en 1 over een akkoord om een huis te verkopen door Pieter van Daele
19 juli	11	4 zaken hebben te maken met de hop – 2 met het ontbloten van een elst – 3 met het leveren van winkelwaren – 1 met bier – 1 met een paard
26 juli	2	1 met hop en 1 met een elst
29 juli	3	1 met hop en 2 met laken
4 oktober	1	Deze zaak heeft te maken met een elst
4 november	1	De veroordeling ging over landspacht Daarnaast worden 2 besluiten genomen rond de erfenis van Cathelyne Loodycx
8 november	2	Alle bei rond de koop van wol
18 november 1595	6	1 rond hop – 1 rond de koop van land – 1 rond de betaling van ‘diversche curen gedaan door meester Daneel vander Schoote, chirurgyn’- nog 2 rond schuld waarvan één: Jooris van Goesteene es ghecondempneert te betalen Jan Wyts xij pond parisis van verteerde gelaeghe opden laetsten man’.
22 november	6	2 rond hop – één rond een ‘dure’ van chirurgijn Baerboed – 1 rond bier – 1 rond de dienste van een meid – en 1 rond een merrie.
29 november	6	1 rond hop – 1 rond een huis 2 rond een rente – 1 rond baeye en 1 rond een accoord van payze.
2 december	7	3 rond renten – 1 rond een koe – 1 van wagenweerk – 1 van ‘eschoudt’ en 1 rond laken.
9 december	8	1 rond hop - 1 van een eindrekening – 1 borg van het overnemen van een koe – 1 waarbij men nog een som aan de ‘gemeenen aermen moest betalen - 2 rond een rente – 1 rond laken en 1 rond baeyen -
13 december	5	1 rond hoppe – 1 rond een meersch – 1 rond een ‘quartier van een osse’ 1 rond de cure van een chirurgijn en één rond ‘een roe ende flassche’.
16 december	9	2 rond hop - 4 rond de koop van goed – 1 rond ‘peerdebeslagh’ – 1 rond ‘overleer’ – en 1 rond ‘verteerde costen’.
20 december	9	1 rond hop – 2 over de afrekening van de schuldboeken – 1 – hout – 1 – koe – 1 werk – 2 – rente – 1 verkoop van erf
23 december	4	2 rond hop – 1 rond een cure van chirurgijn Barvoed – 1 rond de volle betaling van een rente.

In het totaal werden deze **192 veroordelingen** dit jaar uitgesproken. Daarvan hadden er **55 te maken met de hopteelt**. Dit maakt **28 procent** van alle veroordelingen uit. Daarmee bewijzen we alleszins dat de hopteelt in deze periode de belangrijkste economische tak van de stad Poperinge was.

10 veroordelingen betroffen ofwel laken ofwel wol ofwel baeyen. Dit is dus **5 procent** van de veroordelingen. Dit illustreert van weer het verval van de lakenindustrie in de stad.

18 maart 1596 - Het octrooi op het verbod van de verkoop van bier buiten de porte -

Copie

Philippe, by de gratie Godts, conynck van Castillien ...

Ende domnateur in Asie ende Africque

Allen de genen die de jeghenwoordighe zien zullen, saluyt

Van weghen onsen wel beminden, die bailliu, burghmeesters ende schepenen onser stede van Poperynghe,

Zoo over hemlieden als inden naeme van 't generael ghemeente aldaer –

ons verthoont gheweest, hoe hemlieden voorzaeten in de wet, int jaer xvc lx, - 1560 - van ons vercreghen hebben oopene briefven van octroy, een edicte voor den tyt van thien jaeren, dat men gheen cabaretten, noch tavernen en zoude moghen houden, noch wijn ofte bier vercopen binnen den halfven myle int ronde vande voorseyde stede –

elders dan binnen den bevanghe ende jurisdictie van diere

ende dat alle dien als dan cabaretten ofte taveernen waren houdende ende wyn ofte bier vercoopen binnen de half myle int ronde,

vut de bevanghe ende jurisdictie der zelve stede, hemlieden daeraff verdraeghen zouden ende binnen eender maendt tyts naer de publicatie van den voorseyde edicte, zouden ophouden – op de pene van xxv pond parisis t'onsen proffyte – te verbueren by elcke dien in gebreke wesende ende boovendien arbitrairlick ghestraft te worden, blyckende byde voorseyde letteren van octroye an ons ghe-exhibeert

ende alzo de voorseyde thien jaren over lanck verschenen zyn

ende dat duer de voorleden intrestive oorloghe, troubelen ende devastatien vanden lande, de supplianten ofte haerlieden voorzaeten niet en hebben mueghen ofte kunnen solliciteren de continuatie van de voorseyde octroy,

obsterende¹ de groote liberteyt,

zonderlinge by onse rebellen geusurpeert ende bevindende nu ten tyde de continuatie vande zelve edicte meer dan noodicht te zyne –

vut consideratie dat eenighe cabaretten ende taveernen wederomme terug ghecommen zyn binnen de halfve myle van de voorseyde stede,

tzedert het expireren van den voorseyde octroye, contrarie ende in vilipendentie² van onse voorseyde placcaeten, als onoirbaer **ende daer dickmael veel questien ende gevechten, ja somtyts dootslaeghen gheschieden duer de ongheregeltheden van dronckenschap –**

daertoe ende zunderlinge gheconsiderereert dat de voorseyde cabaretten ende taveernen zyn allessins prejudiciable ende zeer dangereux voor alle d'inwoonders der zelve stede, als niet besloten,

ter cause vande daghelicxsche excursen van ons ende **slants vianden ende vrybuyters der stede van Oosthende**, die dickmael schuylen ende latiteren³ in de bosschen ende wildernissen daerontrent ende heffen contributien van veele naergelegen dorpen –

¹ Obsteren : hinderen

² Vilipendentie: WNT erachting, versmading, smadelijke bejegening. Van de 16de tot de 18de e. in ambtelijke taal in gebruik geweest.

³ Latiteren – WNT - verbergen, schuilhouden. Van of m. betr. t. personen die gerechtelijke vervolging ondergaan of hiervoor vreezen. Sinds lang veroud.

niet voorder geleghen dan ontrent een myle van de limiten der voorseide stede van Poperynghe, van waer de voorseide vrybuyters ende vianden hemlieden zouden moghen secretelick schuylen inde voorseide dangereuse cabaretten ende taveernen ende by dien middelen attesteren huerlieden viantschap opde voorseide stede ende haer inwoonders, welck dangier aldermeest ende voor al staet te overweghen ende inne te zien, biddende daeromme zeer ootmoedelick, dat ons gheliefven wilde hemlieden te verleenen nyeuwe oopene briefven vanden voorseide octroy ende edicte voor eenen anderen tyt van vyfthien jaeren – innegaende ten daeghe van de persmissie ende daer benefens (ghemerct daenstaende periculen van daege te daeghe vermeederende ter cause van de oirlooghe van Vranckryck – ten grooten verdriete van alle dinwoonders der voorseide stede – tordonneren het deport van de voorseide dangereuse cabaretten of taveernen binnen den tydt van acht of veerthien daeghen, naer d’insinuatie den tavernieren oft weerden te doene op den boete van vijftien guldens tonsen proffycyte ende op arbitraire correctie als boven doen te wetene, dat wy de zaeken voor overghemerct ende hierop ghehadt advis van onsen lieven ende getrouwen – die president ende luyden van onsen raede in Vlaenderen, - naerdien zy tzelve onse fiscaelen aldaer oick ghecommuniceert hebben – eenigher wesende ter bede ende begheerte vande voornoemde van Poperynghe supplianten – hebben gheordonneert ende ghestatueert – ordonneren ende statueren – by maniere van edicte by desen dat men van nu voortaan ende gheduerende den tyt van thien jaeren naerstcommende ende achtervolghende gheen cabaret ofte taverne en zal moghen houden, noch wyn ofte bier vercoopen binnen der halfver myle int ronde vande voorseide stede van Poperynghe – elders dan binnen den bevanghe ende jurisdictie van diere – ende dat alle die gheene der jegenwoordelicke herberghen, taveernen ofte cabaretten houden ende wijn ofte bier vercoopen binnen der halfver myle int ronde vut den bevanghe ende jurisdictie der voorseide stede – hen daeraff verdraeghen zullen ende binnen eender maent tyts naer de publicatie van desen van daer vertrecken ende gaen elders daert goedduncken zal op de pene van vijffventwintich ponden parisis onser vlaemsche munte t’onsen proffycyte – te verbueren by elcken van gheenen die daeraff in ghebreke zullen wesen ende daerenboven arbitrairelick gestraft – behoudelick dat de voornoemde supplianten in recognitie ende erkennisse van onsen hoocheyt ende souveriniteyt ghehouden zullen worden te betaelen t’onsen proffycyte de somme van twintich ponden parisis erfvelicke rente tsjaers - telcken kersdagh - in handen van onsen ontfangher generael van West Vlaenderen jegenwoordich of andere toecommende die ghehouden wort daeraff ontanck te maecken, rkeneinghe ende bewys ende religue te doene tonsen proffycyte metten andere pennynghen van zijnen ontfanck – ende dat vanden tyt van de date vand desen de voorseide thien jaeren lanck geduerende behoudelick oick dat zy t’onsen verzekerthede zullen ghehouden worden daeraff te gheven ende leveren in onse rekenkamer te Ryssele huer verbantbriefven in goeden forme onder de zeghele der zelve stede. Inde welcke desen onsen jegenwoordighen briefff gheinsereert zal wesen om aldaer bewaert ende gheregistreert te worden – ende dit binnen acht maenden naer de date van desen – Ontbieden daeromme ende bevelen onse lieven ende ghetrouwen die hoofpresident ende de luyden van onsen secreten ende grooten raede –

↪2. Schuilgaan; verborgen of onzichtbaar aanwezig zijn. Van personen en zaken. Sinds lang veroud.

president ende luyden van onsen voornoemde raede in Vlaenderen,
president ende luyden van onsen voorseide rekencaemere te Ryssele,
bailliu van Poperynghe ende allen anderen rechteren, justicieren ende officieren van onsen
lande ende graefschep van Vlaenderen dien dit begeren zal –
dat zy ter begheerde vande voorseide supplianten of van huere ghecommitteerde dese onse
jeghenwoordighe ordinantie, edicte ende statuyt publiceren ofte doen publiceren van stonden
aen alomme binnen de bedryfve van huere jurisdictie of offitie
ende de selve ordinaire edict ende statuyt met alle de inhouden van desen
inder vueghen ende manieren voorseit zy
ende alle andere dien dit aengaen zal moghen huere stedehouden ende elck van hen
byzondere, zoo hen toebehooren zal –
onderhouden ende observeren ende doen onderhouden ende observeren,
scherpelicke ende rigoreuselick
zonder daer teghens te doene op ghedoocht ghedaen te wordene ter contrarien in eenighe
manieren procederende en doen procederen jeghens den inbrekers en ongehoorsaeme
vandien – by rigoureuse executie vande pene voorseid realycken ende by feyte, zonder
verdragh, faveur ofte dissimulatie, niettegenstaende oppositie oft appellatie ghedaen of te
doene ter contrarien ende zonder prejudicie van diere – want ons alzo ghelieft
ende want men van desen onsen brief in diverssche plaetsen behoeven mochte, willen wy dat
aen t'vidimus van dien onder zeghel autentycq ofte aeyde copie ghecollationeert ende
geteekent by een van onse secretarissen volcommen ghelove ghegheven zy als aen aen desen
onsen originalen brief
des toorconde zoo hebben wy onse zeghel hier an doen hanghen
ghegheven in onsen stadt van Brussele den achtiensten deser dag binder maendt van maerte
int jaer ons heeren duysent vyff hondert zesentneghentich van onsen rycken te weten van
Napels ende Jherusalem txliij, - 44 - van Castillien, Aragon, Sicilien ende andere t'l-xlj te –
41 - ende van Portugal 't xvij te - 17de -
ghezeghelt met eenen grooten zeghele s conynx ons heeren van rooden wasse vuthanghende
dobbelen steerte van parchemyne ende op den remploy ghescreven by den conynck in zynen
raede – gheteekent de Berty
ghecollationeert jeghens d'originele letteren van octroye ende edicte gheschreven in
parchemyne ghezeghelt ende gheteekent als boven ende daermede bevonden accorderende
ghereserveert de titulen van zijne majesteit
by my J. Maeman

28 maart 1596 – Berouw bij verkoop hop - SAP 116 – nr. 63

Christiaen Labaer, verweerder, hem betrocken vyndende van **Jan Quatghebuer**, heescher,
omme de leverynghe van **vijf hondert ponden hommele** ten prijse van vichtien ponden
parisis elck hondert,
zeght voor burghmeesters ende schepenen vander stede van Poperynghe tnaervolghende:

Inden eersten es waerachtich dat den voorgaende coop ende voorwaerde gheschiede in
De Maecht van Ghent wannoff den heescher des anderendaeghs snuchtens langhe binnen de
xxiiij – 24 - huere quaem **penitheeren** ten huuse van heeschers huusvrouwe,
constateere inne tszelve berauw ofte statuut.

Ende dat omme dien wille dat den verweerder hem beclouch
dat hij vande zelve naght gheen rust van zyne huusvrowue ghehadt en hadde omme den coop
die hy ghedaen hadde.

Oic omme dies de voorwaerde behelsde

dat zoo wie in ghebreke bleefve van leveren ofte ontfanghen,
zoude verbueren xij – 12 - pond parisis ten proffyte vande **Heilige Drievuldicheit tOnser Vrouwen,**

zo heeft den zelven verweerder zeere begheert dat men tzelve zoude verzwygghen ende hem in gheen cost bryngghen – ick zal taefvent zeven ofte achte stooen bier te besee gheven, twelck al suffisantelic blycken zal eist noot.

Mits welcken de verweerder concludeert ende tendeert ten fyne dat hem den heescher met quade ende indirecte cause becroont ende beclaecht heeft ende by myne voornoemde heeen gheweesen niet ontfanghelic, den verweerder absolverende ende den heescher condempnerende inde costen vande processe ten tauxatie op als employerende tnnoble offitie vande juge, biedende pruefve dies noot zijnde.

Ghedient den 28ste marty 1596 – copie par Pours

Penitheeren = berouw hebben

Uit het berouwsstuk blijkt ook dat de tegenpartij of eiser, Jan Quatghebeur toch wilde dat de koop van de hop doorging, ondanghs het berouw van Christiaen Labaere.

16 april 1596 – Een hommelperse en de zwynespriet - SAP 116 - Nr 40

De hierna volgende getuigenisverklaringen gaan over een gevecht. We begrijpen er uit dat De Paepe zich wilde verdedigen tegen Michiel van Beddeleem die hem met een stuk hommelpertse bredreigde.

Informatie preparatoire ghehoort ten belede van **Antheunis Winnebroot** als bally vander stede ende heerliche de van Poperynghe op ende ten laste van **Jacques de Pape** vande vermetelicke woorden by hem ghesproken considerende de quetsuere by hem Paepe gheinsereert anden persone van **Michiel van Beddeleem** ende luut zo hier naer volght:

Alzo **Gheraert Barvoet**, chirurgien van zynen style ende duerwaerder van de wetcaemer binnen den voornoemde stede, oudt lij – 52 - jaeren ofte daer ontrent, ende **Jan Melis filius Claes**, jonckman onghewet, huudevetter van zynen style, oudt xxiiij – 24 - jaeren ofte daer ontrent, ghesaemdelick ghevraecht op de voorschreven berommelicken woorden by den zelven Jacques ghesproken

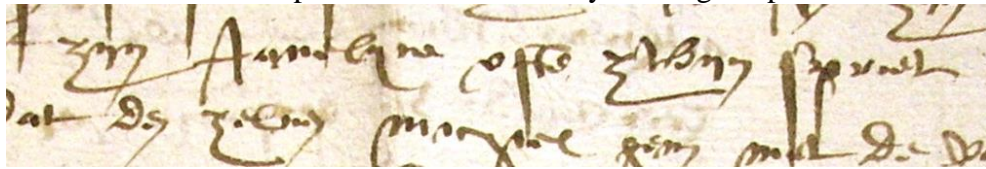
ghetuughen voor waerachtich beede tsaemen daer toe hogher ten eede vermaent, hoe dat bede de voorseide ghetuughen op den xvij – 17de - aprilis 96 wesende ten huuse van **Jacques van Thuune** alwaer den voornoemde Jacques de Paepe **ghevanghen** was om tvoorseide faict anden voornoemde Michiel gheperpeteert ende onder andere woorden hoorden zy ghetuughen den zelven Jacques belyden ende verhaelen

hoe dat hy op den xvjde – 16de - aprilis 96 commende van Westvleteren teghens den avent ende staende voor zijne duere

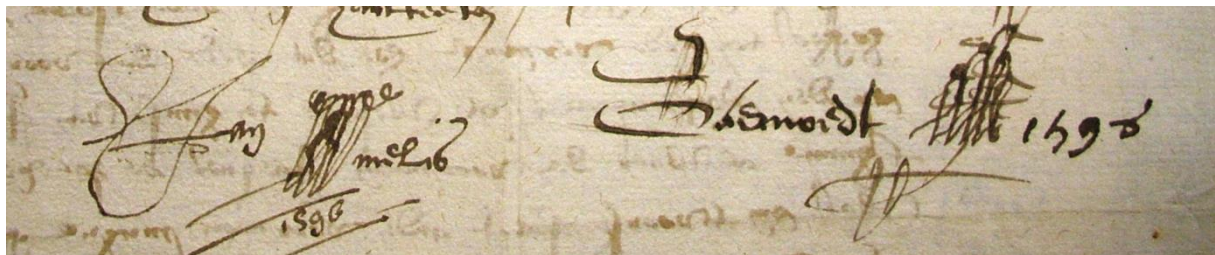
es by ghevalle aldaer gecommen den voornoemde **Michiel van Beddeleem** alwaer den zelven Pape eerst heeft anghesproken den zelven Michiel,

zegghende wilt ghy een ander tyt tpart vut mynen huuse halen, zo doet dat eer ghy betaelt zyt, maer en haelt myn goet niet achter dat ghy betaelt zyt, waer op Michiel zoude gheseit hebben ontbet ende vertouft wat - Ick zal u gaen gheven een paiment

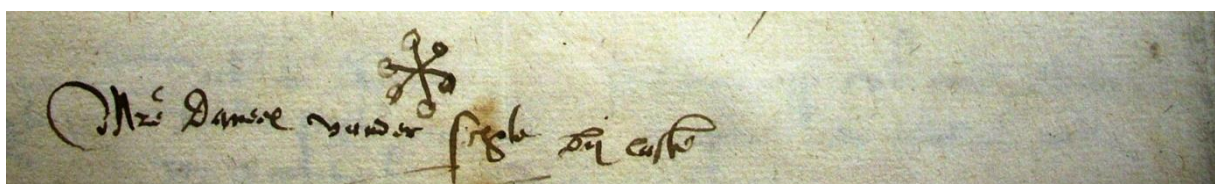
midts dien den zelven Michiel lopende in thommelhoff daer ontrent om een stock van een hommelpertse commende also naer den zelven Paepe ende den voorseide Pape tselve ziende es in zyn huus ghelopen haelende

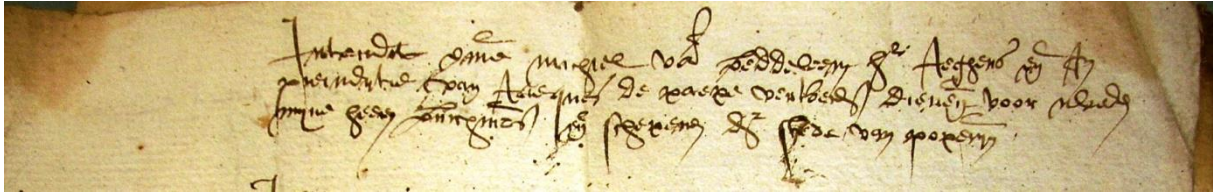
A close-up of a handwritten document in Dutch. The text is written in a cursive script. Visible words include 'zijn', 'Aunt', 'ofte', 'zwyne', 'priet', 'dat', 'de', 'zwyne', 'priet', 'zwyne', 'priet', 'zwyne', 'priet'.

zyn janelyne ofte zwynespriet ende vut commende naer dat den zelven Michiel hem met de voorseide hommelpertse een slach op zijn rick gheslegghen hadde zoo heeft den zelven Pape den voornoemde Michiel ghesteken met **den zwynespriet** dat hy ter eerde ghevalen es, al zoo fortelick ghesleegghen dat hy hem zelven ghegrieft heeft in zijn eyghen handt met de naeghels die in zijn zelfste zwynespriet waren ende boven dien noch eenen slagh ghegheven zonder nochtans te verclaeren waer dat hy den zelve Michiel zoude gheslegghen hebben, de voorseide depositanten verclaerses dese depositien als ghehoort hebbende tselve vut den monde vande zelven Jaques de Paepe – niet breder weetende sluiten haer ghetughenessen onder haerlieden hantteeken
Jan Melis - Aernoudt Chys

A close-up of a handwritten document showing two signatures and dates. The first signature is 'Jan Melis' with the date '1596' below it. The second signature is 'Aernoudt Chys' with the date '1596' below it.

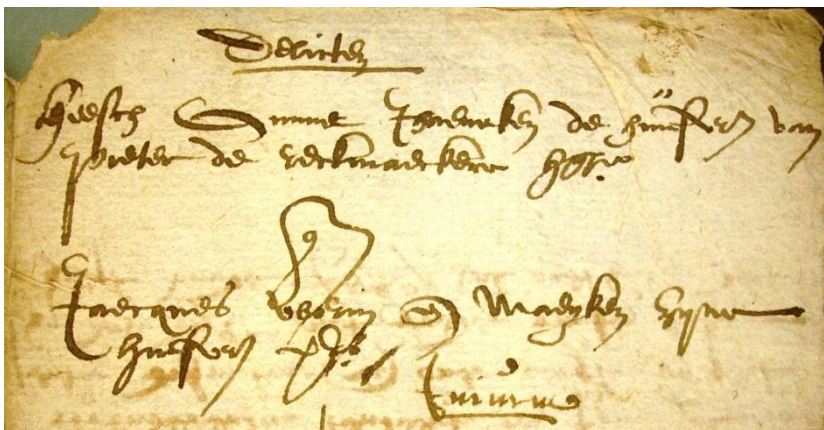
Meester Daneel Vander Schote, chirurgien van zynen style, oudt xlvij – 47 - aeren ofte daer onmtrent, ghetuught voor de waerheit daer toe hem eede ghestaeft, dat hy op den dach naer dat **Michiel van Beddeleem** ghequetst was, hy die spreict, ghecommen es ten huuse van **Jacques de Pape** ende aldaer ghevraecht an den zelven Jacques huusvrouwe omme te ziene den stock of tgheweer waer mede den zelven Paepe den voorschreven Michiel van Beddeleem zoude ghequetst hebben, op welck versouck de voorschreven huusvrouwe vanden zelve Paepe voortghebrocht heift een **zwynespriet** ende den depositant die getoocht, zeggende dat es den stock waermede den zelven Michiel ghequetst es, den depositant den zelven stock in zijn handen nemende ende doen beziende ghetuucht dat de onderste pinne vande zelven stock met den naghele es tsaemen inghesteeken inde slyncken caeke onder dooghe vande zelven Beddeleem zonder breder te wetene
Sluit zijne depositie onder zyn hanteeken.

A close-up of a handwritten document showing a signature and a date. The signature is 'Meester Daneel Vander Schote' and the date is '1596'.

Intendit omme **Michiel van Beddeleem**, heescher,
jeghens ende in prejuditie van Jacques de Paepe, verweerder,
dienende voor ulieden mijne heeren burchmeesters ende schepenen der stede van Poperinghe

Inden eersten, heescher persisteert by alle zijn voorgaende gediende.
Ende omme byden heescher noch bredere zyne faicten te betoghen,
hoe dat den verweerder, wesende int gheselschap van persone inde marge ghetekent, (*Mahieu Voet*) alwaer den verweerder was kennende dat hy den heescher zoude ghesteken hebben int vuercante van zynen lichaeme,
maer nieuvens al naer zyn beste memorie, mijne heeren believen te hooren den voorseide persone hier ghemargineert.
Dat ock den zelven verweerder wesende in vangenesse ende ock naer dien elders zoude dickwils gheseyt hebben ten anhooren vande ghemargineerde personen (*Frans de Schottere, Jacques van Thuune, Pieter van Daele*) zegghende eerst –
dat Michiel van Beddeleem sterft, mynen hals moet af – ock naer dien hem vermetende - zo waer hy den voornoemde Michiel vynden zoude, hy zoude hem doot steken.
Bet voorts te hooren **Claes vande Walle**, herbergier **inde Zwaene** of **Jan de Muelenaere** die hem presenteerde over den verweerder, niet betaelt en heift tbancquet over de ghezwooren meesters ende chirurgeyn - die ten versoucke vande zelven verweerder de quetsuere anden heescher gheinfereert, quaemen visiteeren.

Iijde july 1596

Hiertoe vraghende de informatie met den intendit byden ballus als heere beleet en naer dien wettelick gherecolleert ten opsiene van de zelve quetsuere, hopende om ghenouch dat den heescher hier mede vulmaect pruefve tzynder itnentie ghedaen zal hebben Mids welcken etc.

De varkens zagen er in die tijd nog helemaal anders uit. Detail uit Pieter vander Borcht

20 april 1596 – **Weg met den Gebranden Wyn !** – Resoluties B – SAP 468

Gheconsiderert byden heere, burghmeesters ende schepenen deser stede de groote libertyet ende onstichtinghe daghelicx meer en de meer gheschiedende deur den dranck vande **ghebranden wyn,**

Zonderlynghe op zondaeghen, heilichdaghen ende andere van abstuentie op welke daeghen een yghelick ghehourden es hem te gheven tot dueghchedelicke wercken, frequettatie vanden dienst des heeren ende tghemoer van zyn heilich woordt, ter predicatie naer den heesch ende ghebodt van Onse Moeder die heiliche catholicque christen kercke –

hebben van nulyx verboden ende verbieden wel expresselick by desen, conforme die oude cueren ende statuten deser stede, dat niemant – wie dat zy – vercoopende de voorseide ghebranden wynen voor tghemeente by muddekens, halfve, meerdere ofte mindere maete, hem en vercoorende opde voorseide zondaghen, heilichdaghen ofte oock andere tyz marctdaghen ofte weeckdaghen, langhere te venten den zelve ghebranden wyn, **dan tsnuchtens tot den ix huere**

op de boete van iij pond parisic te verbueren byden cooper ende vercoopere, die bevonden wert de zelve neghen huere te overtreden, wanaff tbeslach doen zullen dofficiere ende dienaeren vande heere, die de zelve boete zullen repliquieren thuerlieden proffycete, midts tderde den herberghier dies bevonden

Ende omme tzelve te bet ende met meerdere commoditeyt te mogen achterhaelen, hebben insghelicx verboden ende verbieden wel streckelick by desen,

datmen de voorseide ghebrande wynen voordan niet en sal moghen vercoopen in huusen,

nemaer sal een yghelick die ghehouden wesen te venten opde marcten ofte oopenbaerlicke opde straeten,

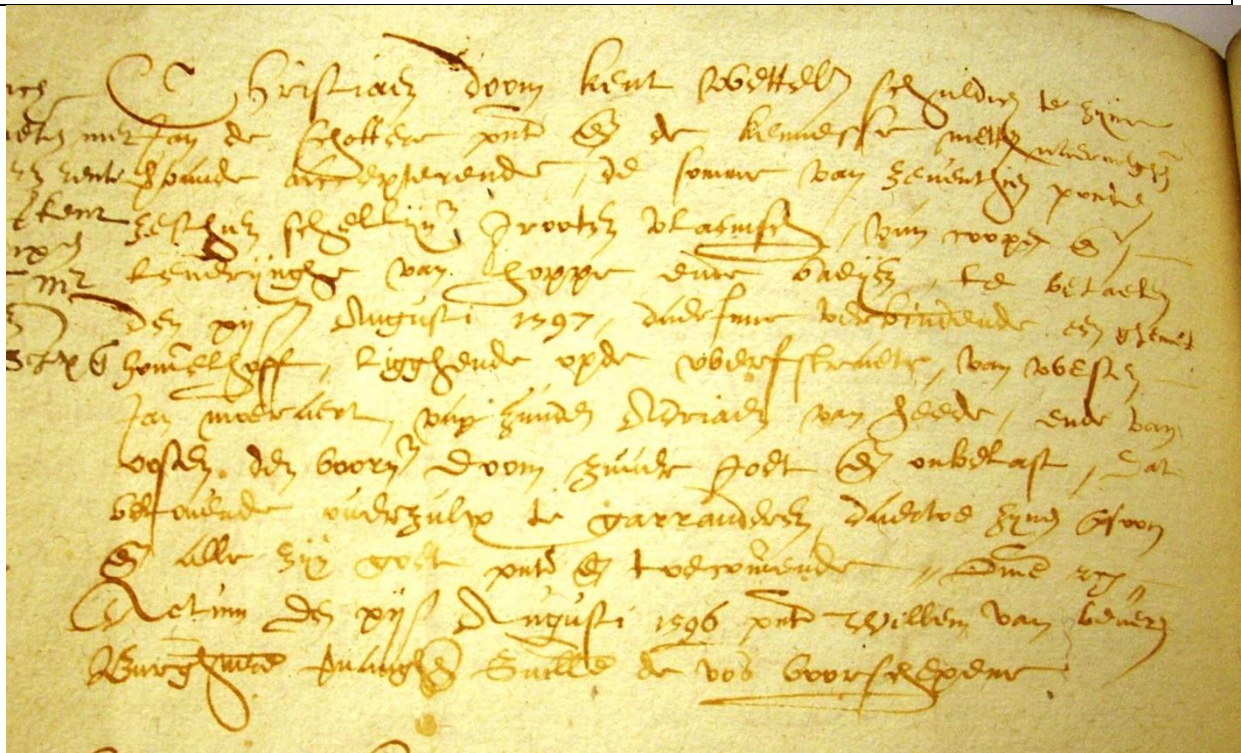
op pene van de voorseide boete ende verbodt van tventen van voorseide ghebranden wyn den tydt van eenen jaere, zonder eenighe oogheluyckinghe ofte verdracht, ordonnerende de

26 juli 1596 – Schuld van levering van bier – Renten – SAP° 395

Pieter Devos kent dueghdelick schuldich te zijne
de weduwe van **Bartholomeus Liebaerd** –
present ende de kennesse accepterende
de somme van hondert zes ponden van coope ende leverynghe van biere,
dannaf te betaelen liij pond parisis thalf ougste eerstcomende ende de resterende lij pond
parisis by twee egaele paymenten dannaf teerste te half ougst xvc zevenen ende tneghentich
ende het laetste payment te half ougst achtenneghentich
ende niet betaelende payment vande half ougste achtenteghentich tzijne daeghe vuterlick
voor texpireren van de maendt van ougst, wert de resterende schult van twee ende vijftich
ponden parisis al ghevallen
Alles ter heerlicke inninghe ende executie by alle officieren
ende op tverbindt van zijnen persoon ende zijne goedynghen ware die ghestaen ende
gheleghen zijn

Actum den xxvjste july 1596 present Willem de Vos, voorschepene ende Gheleyn van de
Clyte, schepene

12 augustus 1596 – Verkoop van hop – Rentens SAP 395

Christiaen Doom

kent wettelick schuldich te zyne

Jan de Schottere present ende de kennesse metten naervolghende verbande accepterende -
de somme van zeventhien ponden zesthien schellynghen grooten vlaemsch,
van coope ende leverynghe van hoppe ende baiyen te betaelen den xij augusti 1597,
daerinne verbindende **een ghemet hommelhoff**,

ligghende opde Werfstraete van westen Jan Moeraert, van zuiden Adriaen van Heede ende
van oosten den voornoemde Doom, zuuver goet ende onbelast –

dat belovende overzulcx te garanderen, daertoezynen persoon ende alle zyn goet – present ende toecommende – omme cedule

Actum den xij augusti 1596 –

Present Willem van Beveren, burghmeesters, vervanghende Guillauem de Vos, voorschepene

28 september 1596 – Christiaen de Berch wordt vermoord - SAP 116 - Nr. 57

“t Merryestraatje” en de moord op Deberch

*Momenteel ben ik bezig in de Poperingse akten van het einde van de 16de eeuw. Daarin vond ik de onderstaande akte waarin er sprake is van de O.L. Vrouwevijver en **het Merryestraatje**.*

We gingen op zoek naar dit straatje dat we momenteel niet meer kennen.

Een eerste akte luidt als volgt:

3 oktober 1594 – Merryestraatje & de Onze Lieve Vrouwevijver – Halmen

Jan de Muelenaere heift ghecocht

teghens **Jan Fobert ende Maycken** zijne huusvrauwe –

de helft van twee ghemeten ende een viernedeel lants

hommelhoff zijnde, metghaders **den hommelblock ende alle de pertsen**

ten voornoemde hommelhove zijnde –

den vercoopere toebehoorende medegaende -

ligghende inden Haeghebaerthouck opt **Merrystraetken**

van zuuden tvoorseide straetken – van oosten de coopere – van westen teghens **Onse Vrouwe vyvere ende tlant van de Sacraments Ghilde**

Omme de somme van drientneghentich ponden xij schele ende vj penninghen grooten vlaemsch –

tvoorschreven ghelast met de helft van een losrente van twaelf ponden parisis tsjaers - de penninck xvj –

diemen ghelt de Graeuwe Zusterkes van Sint Jans binnen deser stede –

te betaelene de voornoemde somme met eenen rentebrief van twaelf ponden parisis tsjaers den penninck xvj –

bezet op eene behuude hofstede inden Haeghebaerthouck daer **Jan vande Berghe** nu woondt met tverloop van 1° jaere gevallen den ijde sprockeke 94

Item met noch eenen andere losrente van zes ponden parisis tsjaers –

den penninck xiiijde – bezet op drie ghemeten landts inde Peselhouck –

nu ghebruuckt by **Francois Possion** –

emmers zo verre de voornoemde rente van zes ponden parisis aende tbezet van den vercooper niet en behaechde – ende dan ghevallen es de cooper ghehouden ghelycke rente an zes ponden parisis te hypothequeren ende bezetten opt voorschreven vercocht goedt

Ende zulck alst tvercochte goedt voornoemd vuuten tzelve te betaelen opden eersten dach van sporckeke emmers den maent daernaer onbegrepen - int jaer xvc vijf en neghentich –

blyvende de voornoemde vercochte goedt verbonden in handen vande vercoopere totter vulle

betaelynghe – v schele parisis voor goedstpenninck – zes ponden aprisis voor een hoofcleet

omme dhuusvrouwe vande vercooper – xij pond parisis te lijfcoope – alle ten laste vanden

blyvere

Ghehalmpt voorts over erfve opden ijde octobris 1594

Gelukkig voor ons bestaat er nog een betrouwbare kaart van Poperinge waarop deze Onze Lieve Vrouwvijver te zien is; de Ferrariskaart.

Op het onderstaand fragment van de Ferrariskaart kan men deze vijver gemakkelijk zien liggen, net boven de O van Poperinge. Het gebouw waar het kruis op staat is het klooster van de Benedictinessen. We zien ook duidelijk de Deken De Bo laan, die men in de 16de eeuw nog de Elsenbruggestraat noemde en we zien de Elsenbrug over de Vleterbeek of Schipvaart ook duidelijk getekend.

Een akte van de 29ste januari 1600 helpt ons om beter het Merryestraatje te situeren.

29 januari 1600 – De brouwerij in de Elsenbruggestraat - SAP 395 – Renten

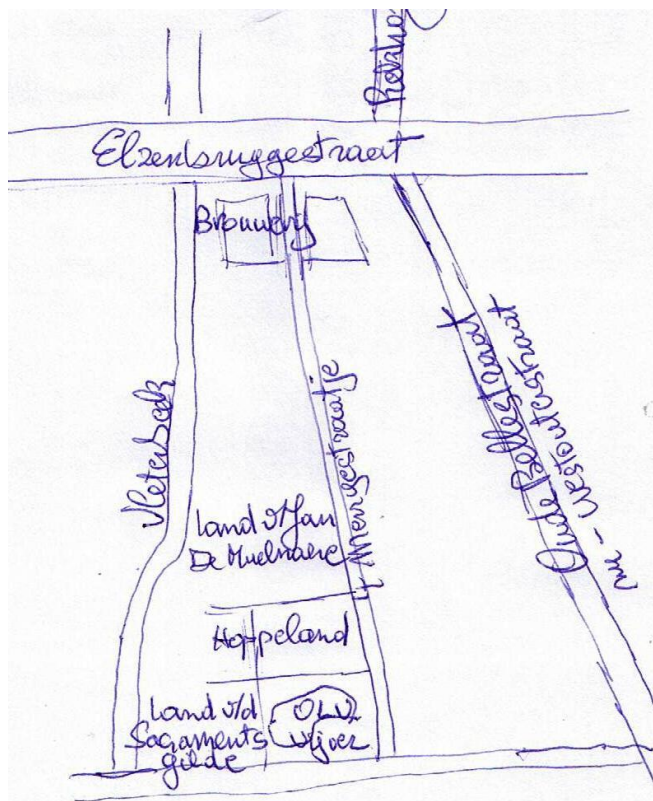
Willem van Neufville heeft ghecocht
jehghens **Margriete de weduwe van Pieter de Schottere**,
met advies van **Claeys vande Doene**, haeren bystaenden vooghd
ende jehghens **Ulricq Nicolas ende Marie** zijne huusvrouwe, dochtere vande voornoemde
Pieter de Schottere ende Margriete,
eene erfvelicke losrente van twaelf ponden thien schellinghen grooten sjaers,
de penninck xvj – voor de somme van twee hondert ponden grooten vlaemscher munte,
wanaf tjste jaer vallen ende veschynen zal den j van sprocle – *februari* - xvjc – 1600 -
ende alzo voorts van jaere te jaere,
ten ghelicken daeghe totter lossynghe die men sal moghen doen ten twee differente tyden alst
de voornoemde vercoopers believen sal,

daerinne verbindende een huus, erfve ende cateilen metter **brauwerie** daerneven staende in **dElsenbrugghestraete** deser stede, groot van lande twee ghemeten ofte daerontrent, alwaer de voornoemde vercoopers nu ten tyden zijn woonende - van oosten de voorseide straete, van zuuden **tMerriestraetken**, van westen het landt van Jan de Muelenaere, ende van noorden **de Schipvaert**,

voor desen ghelast met xvijij pond parisis tsjaers, gheldende de weduwe van **Gillis Clays**, zonder breedere lasten dat belovende over zulcx te garranderen ende indempneren, daertoe verbindende huerlieden personen, met belofte van breedere hypotheque te doen, tallen tyden als de coopere ofte zijns actie hebbende believen sal, ofte op te legghen de helft vande voorseide cooptale penninghen – inninghe naer coustume, etc.

Actum den xxix january 1600

Present Loys Makeblyde, Antheunis Winnebroodt, burghemeesters, Willem de Vos, Jacob Roelens ende Gillis de Roode, schepenen

Hieruit leren we dat de voornoemde brouwerij gelegen was in de hoek van de Elzenbruggestraet en de Schipvaert – de huidige Deken De Bostraat en de Vleterbeek.

Op de Ferrariskaart kunnen we de brouwerij situeren als het bruingekleurde stuk grond in deze hoek gelegen. Het Merryestraetje liep dus tussen dit bruine en het groene stuk en zo richting onderaan de Onze Lieve Vrouwevijver.

En daarmee kennen we ook ongeveer de loop van het Merryestraetje.

Waarom het straatje zo heet, blijft voor mij nog een raadsel.

*Zou het gewoon het **Mariastraatje** kunnen zijn, omdat het naar de O.L. Vrouwevijver toeloopt?*

'Merrye' is nu eenmaal de oude spelling van 'Marie.'

Dit lijkt mij nog de plausibele uitleg te

zijn.

We leren de omgeving van de brouwerij op het einde van de 16de eeuw nog beter kennen door het proces verbaal dat opgemaakt werd naar aanleiding van de moord op Christiaen de Berch.

We geven hier de volledige tekst.

28 september 1596 – Christiaen de Berch wordt vermoord - SAP 116 - Nr. 57

Informatie preperatoire ghehoort ten versoucke ende beledede van **Antheunis Winnebroot**, bally - *baljuw* - vander stede ende heerlichede van Poperynghe op ende en laste van **Pieter Luem** als perpetrant vande homicide ende nederlaeghe by hem ghecommiteert op den persone van **Christiaen de Berch filius Jans**, onghewet jonckman, gheschiet op den xxviiijsde – 29 - septembris 1596

Om de eerste getuigenis direct te kunnen verstaan, geven we even mee, dat Margriet de Schottere, zoals we in de vorige akte konden lezen, de weduwe was van de oude brouwer. De brouwer in 1600 was Clays vander Doene die in de vorige akte haar 'bijstaanden' man was bij het opmaken van de lening die Clays kreeg van Willem van Neufville.

Margriet de wedewe van Pieter de Schottere, overleden ampman des voornoemde stede ende heerlicheit, oudt xlvj – 46 - jaeren ofte daer ontrent, ghevraecht op de gheschiedenesse vande voorseide nederlaeghe ghetuugt **op haer vrouwelicke waerheit ende trauwe van haeren lichaeme** daertoe sterckelick vermaent –
hoe dat op den voorzeide xxviiiijde september laetstleden des avonts tusschen achten ende neghen hueren –
de deposant commende **inde brauwerie van Claes vander Doene**, heift aldaer gevonden den voornoemde **Pieter Luem** met een haumes – *houwmes* - in zyn hant
waer mede dat hy een haeghe ghestopt hadde,
inne twerck vanden voornoemde baillius hem ghelaetende
zeere ongherust ende ontstelt zoe deposante hem vraeghende waeromme dat hy zo laete hem daer was houdende ende ock de cause van zijne ongerustigheid,
waer op den zelven Pieter zeide,
'Zoude ick niet ongherust zyn, daer es Christiaen de Berch, die wil jeghens my vechten ende ick en weet de cause niet' –
zeide daerop: 'Zo die eist dat hy jeghens u vechten wille, zo raede ick u hier te blyfven slaepen' –
replicquerende daer op den zelven Pieter,
'Waer omme zoude ick dat doen, ick en wil niet veghten, want ick en weet van gheen zwarigheid –
waer op zoe deposant zeyde,
'Wel zo laet danne u haumes hier ende draecht een stick van een pertse met u op aventure of den zelven De Berch op den wegh waere om u te verongelucken om u also te defenderen –
Ick zal u van hier met een kersse lichten tot dat ghy ter straete vut wezen zult –
maar den zelven Pieter zulcx niet begherende
es ter zelve **brauwerie** vut ghegaen, naer zyn huus –
ende eenen cleenen corten tyt daer naer heift zoe deposante ghehoort van in haere slaepcaemere groote beroerte ende ghecrysch **inde Elsenbrugghestraet** ontrent de baillie van meester **Jan Mazeman**
ende doende haer veynster van over twaeter opene, - *dus in de richting van de Vleterbeek* -
hoorde den zelven Christiaen roupen tot den voorschreven Pieter –
'O ghy sacramentsch **buggere**'
– tselve woort repeterende viere ofte vyf reysen, zo dat ten eynde den zelven Pieter Luen zeyde met grote overschoot –
'Wel Berch, wat wilt ghy van my hebben, ick en begheire op u gheen questie –
ende zeere haest daer naer es den zelven Christiaen ghecommen lopende tot op de brugghen vande Elsenbruggestraet –
zeide de zelve deposante tot de voornoemde Christiaen, niet wetende dat hy ghequetst was,
'Wel ghy dronckaert, wat maect ghy hier lopende, waeromme en gaet ghy niet huuswaert –
verandwoordende daer op den zelven De Berch,
'Ghy sacramentsche **croeynge**, god gheve u ock **de pestilentie**' –
de deposante sluitende midts dien hare veynstere toe, vreesende van steenwerpen –
zonder breders wetende, sluit hier mede haer ghetuughenesse.

Toch nog een woordje uitleg:

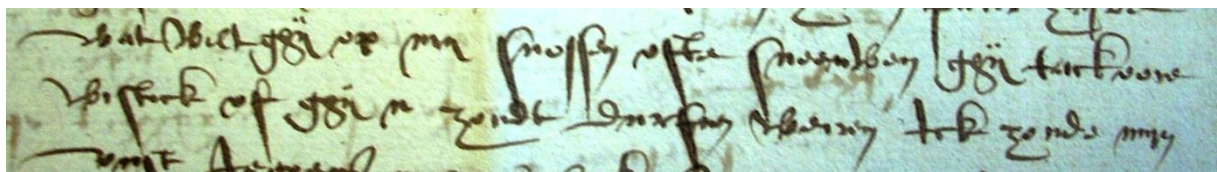
- **Buggere** = *Is een veel voorkomend scheldwoord op het einde vande 16de eeuw. In de schatkamer van de Nederlandse taal vonden we enerzijds als betekenis: ketter. Maar anderzijds ook Paederast, paedico, eene beteekenis die ook het fr. bougre en mnl. herite hebben aangenomen (z. ald.). Op kettters en paederasten werd dezelfde straf toegepast.*
- **Croeynge** = Kreng
- **Sacramentse** = Met het bijvoegen van ‘sacramentse’ wilde men nog eens de zaak bekrachtigen.

Jacquemyne filia Francois Keerne, huusvrouwe van Claes vander Doene,
oudt xxxv tich - 35 - jaeren ofte daer ontrent,
deposeert by ghelycken eedt ten zelven daeghe ende huere,
horende gheruchte van volck in haer **brauwerie**,
heift zoe geroepen op haer dienstmaerte **Jaecqemyne** compt inne waerts,
wat blyft ghy daer maekende – waer op dat Pieter Luem riep van inde brauwerie –
‘Vrauwe compt hier daer es Caenen de Berch – die wil jeghens my veghten, ick darff qualick
thuiswaert gaen –
waerop zoe deposante zeyde –
‘Ja, knechte, wat zwaerheit hebt ghy onder elckander’ –
replycquerende daer op den zelven Pietere –
‘Ick en weet van gheen zwaerheit –
zeyde daer op de deposante – ‘Liefver dan questie thebbene zo blyft heir slaepen by Frans,
onsen cnaepe,
niet jeghenstaende dies es nochtans den zelven Pieter thuiswaert ghegaen ende zeere haest
daer naer – zo heift Frans den cnaepe van Claes vander Doene, geroepen van boven den zolder
– ‘Vrauwe zy vechten’ –
de voorseide deposante tselve hoorende, heift met haer cnaepe ende **jonckwyf** – *de meid* - de
voorduere ontsloten, commende vooren met een kersse ende hebben ghesien den zelven
Christiaen de Berch, commende ghequetst ende Pieter Luen hem naerghevolght –
zo zeyde de voornoemde Christiaen tot den zelven Pieter Luem –
‘Waer omme hebt gy my aldus ghequetst?’ – waer op den zelve Pieter antwoorde –
‘Waeromme hebt ghy my eerst ommeghesmeten? Ghy hadt my moghen duer laeten
passeeren, want ick en hebbe u niet ghevraecht’
ende schedende also van elckanderen zonder byde voornoemde deposante breedere ghehoort
ofte ghesien hebbende; sluut hier mede haer depositie.

Francois Ellebusch de zoone Quyntens, vuldere van zynen style,
oudt xxxiiij - 34 - jaeren ofte daer ontrent,
ghevraecht op de gheschiedenisse van tvoorseide ghevecht,
ghetuucht op zynen eedt daer toe hoghelick ghestaeft,
hoe dat op den voorgaende xxviiiijde september laetstleden,
des avent tusschen achten ende neghen heuren, hy depositant, wesende in zyn hoff by zyne
achterdeure, heift ghehoort dat den voorseide Christiaen de Berch –
by dranck wesende – geroepen heift –
‘Qui va la’ - tselve wesende by het damheck ofte daer ontrent van meester Jan Mazeman inde
Elsenbrugghestraete,
waer op dat Pieter Luem van ghelyck zeyde – ‘Qui vala’ –
wederomme - zeyde daerop de voorgaende Christiaen De Berch –

‘Ja, Pierken, zijt ghy daer – ick kenne u wel-
 daer mede ghelyckende dat den voornoemde Christiaen den voornoemde Pieter an viel, zo
 zeyde den zelven Pieter –
 ‘Ja wel, ja wel, Caentgen, wat wilt ghy van my hebben, zouct ghy te vechten,
 zeggende daerop den zelven Christiaen –
 ‘Ja ick, ick wil vechten, waer op dat den zelven Pieter voor andwoorde gaf
 ‘En ick en wille niet vechten, zouct ghy my hier den wegh af te legghen? Ick en hebbe op u
 gheen zwaerheit noch questie’ –
 horende den depositant midts dien dat den voornoemde Christiaen de Berch ende den zelven
 Pieter Luem jehghens elckanderen ghevecht hadden –
 maer hoe tselve verghynck ofte wie de zelve quetsuere ghegheven heift is hy depositant danoff
 onwetende midts dat inden nacht was ende ock verre van daer wesende,
 sluit over zulcx zyne ghetuughenesse.

Franchois Lyts filius Pieters, onghewet jonckman, oudt xxx – 30 - jaeren ofte daer
 ontrent, **brauwere van zynen style**,
 wonende tne huuse van Claes Vander Doene,
 deposeert by eede daer toe scerpelick ghemaent, hoe dat op den xxvijste septembris
 laetstleden tusschen achte ende neghen hueren inden avent,
 hy depositant bereet zynde om te gaen slaepen, hoorde commen op de straete den
 voorgenoemde Pieter Luen met eenen **Willem de Cuupere**,
 commende den zelven Pieter vut den wercke vande voornoemde baillien met een hauwmes in
 zyne hand, waermede dat hy een haeghe ghestopt hadde
 ende staende tsamen op de brugge vande Elsenbruggestraet
 hebbende onder andere dyversche propoosten,
 zo es by ghevalle aldaer toeghecommen den voornoemde Christiaen de Berch, zeere by
 dranck wesende en heift gheseit tot Pieter Luen,
 ‘Waeromme moeste **Hans vander Haeghe** helpen tonnen?’ –
 waerop den zelven Pieter antwoorde,
 ‘Omdat wij tsaemen inder werck ghedaen hebben’ – zeggende daerop den zelven Christiaen –
 ‘T es my verweten inde brauwerie van **Franchois Keerne** dat ick niet en hebben helpen
 tonnen ende dat ghy altyts met my bezich zyt, wat pestilentie wildy altyts met my bezich zyn,
 - waerop den zelven Pieter zeyde –
 ‘Die zulcx zeggen zy spaeren de waerheit, want ick en hebbe noyt met u bezich gheweest,
 zwerende op zulcx syjn ziele –
 replicquerende daer op den zelven Christiaen de Berch,
 ‘Comt ghy tselve zo wel te passe dan ghy muecht **u moere bruuen** – tes my ghelyck al en
 helpe ick nieuwers – daer op den zelven Pieter zeyde

‘Wat wilt ghy op my snossen ofte sneeuwen, ghy tacteene wistick of ghy u zoudt durfven
 weren, ick zoude myn vyt jehghens u hersebecken slaen’ –
 zeggende daer op den zelven Christiaen –
 ‘Hoe weiren, laet ons gaen beneden de brugge,’
 zo zeyde den zelven Pieter, - ‘Wilt ghy tselve hebben – ick zalt u wel hier gheven’ –
 doen zeyde den zelven Christiaen de Berch –

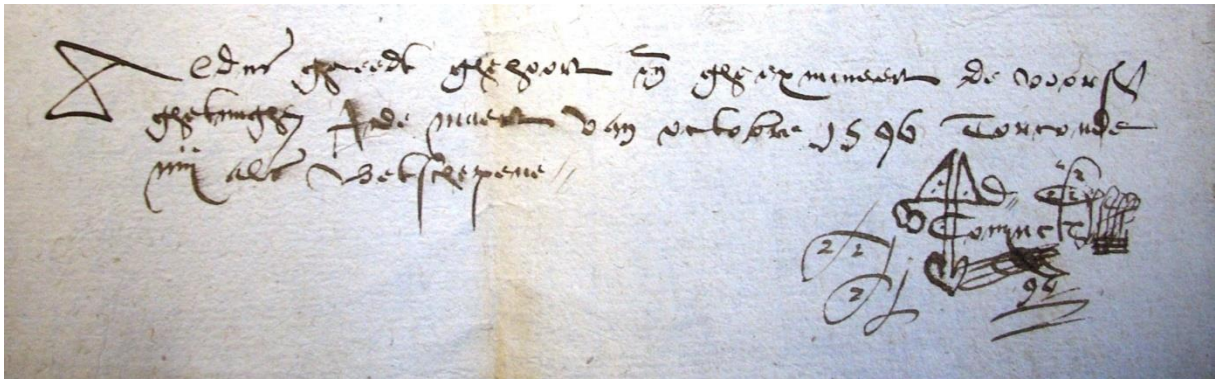
‘Ick en wil niet vechten’,
met welcke woorden den voorseide Willem de Cuupere Pieter Luen gheleyt heift inde
brauwerie van Claes vander Doene,
ende den zelven Chrisitaen de Berch es daer buuten ghebleven,
waeromme dat hy gheropen heift tot Pieter Luen, -
‘Compt vut, compt vut, ghy schelm, god gheve u de pestilentie – ick hebben also wel twee
handen als ghy ende ick zal my zeere wel defendeeren’ –
met welcke woorden de voorseide **Willem de Cuupere** ghegaen es vut de zelve brauwerie
ende heift den zelven Chrisitaen wegh-gheleyt ter straete vut
ende es also van hem ghescheden –
naer dien heift dne voornoemde Pieter begheert naer huus te gaene –
zo heift den depositant tot hem gheseit –
‘Blyft hier by my slaepen of hy u op den weghe vonde, daer zoude mueghen grief ghebueren
– ofte eist dat u emmers belieft te gaene, laet doch u hauwmes hier, want waert dat ghy
quaempt te vechten, zoudt hem daer mede alomme duere slaen’ –
waerop den zelven Pieter zeyde –
‘Moet emmers zijn dat ick vechten moet - twelcke ick nochtans niet en begheire – ick en zal
marr met den **hoezele** slaen –
gaende daer mede ter brauwerie vut naer huus – ende den depositant opwaerts gaende om
slaepen ende de whyle dat hy voor zijn bedde knielde om zijn ghebet te doen,
zo hoorde hy zeer groot gerichte voor de baillie van meester Jan Mazeman ofte daer otnrent,
hem bemoedende dat zy vechten zoude ees terstont nederwaert ghecomen -
de voorduere open doende, heift aldaer ghesien den selven Christiaen de Berch commende
ghequetst ende den ghequetsten heift gheseit tot hem die spreckt –
‘Ja, ghy schelm zyt ghy daer ock, god gheve u de pestilentie’ –
waerop den depositant zeide tot den zelven De Berch –
‘Wat ghy nietmaekere, wat wilt ghy van my hebben, ghy zouct allomme questie te maeken
ende voorts en duecht ghy niet, maer ghy betraut u beenen wel’ –
roupende voorts den zelven Christiaen De Berch tot den zelven Pieter Luem, die daer achter
quam –
‘O ghy buggere, ghy schelm, ghy hebt my thooft gheclooft’ -
waer op dat Pieter Luem hem zeyde –
‘Waeromme hebt ghy my den wegh afghestaen ende ommeghesmeten ende ick en hebbe u
niet ghevraecht noch gheen questie op u verzocht -
gaende mits dien den ghequetsten met zijne moedere ende broeder naer den chierurgien –
zegghende ick en zal maer leven tot morgen – ende ick en hadde gheenens quetsuere ghenouch
maer Frans – dat es desen depositant, - ‘die wilde my noch meer gheven’ –
gaende also voorts zonder breders te wetene, sluut den depositant zijn orcontschap.

U moere bruuen = Bruuen of bruien = Eene vrouw beslapen, ook haars ondanks:
schoffeeren. In de 17de eeuw kennelijk reeds behoorende tot de platte volkstaal. We kennen
het woord ‘rui’ nog in ons woord ‘bruiloft’.

Hoezele = De handgreep

Willem de Cuupere, filius Jans, oudt xxxiiij – 34 - jaeren ofte daer ontrent,
dienaere vanden heere ende **bierwerker** van de voornoemde stede,
ghevraecht op zynen eedt daertoe sterkelick vermaent omme thebbene verclaers vande
waerachtighe gheschiedenisse op tvoorschreven faict –
ghetuught hoe dat hy depositant op den voorschreven xxviiiijste septembris 96 inden avont
ghecommen es met Pieter Luem vande **Nieuwe Maerct**

al divizeren tot voor de duere van Pieter de Schottere ofte daer ontrent ende daer stille staende es hemlieden toegecommen den voorschreven Christiaen De Berch, zeer by drancke wezende ende den zelven Christiaen vraeghende anden zelven Pieter ‘Waer omme dat hy Luen altyts quat ghezecht hadde vande zelven De Berch’ – op welck vraeghe den zelven Pieter zeyde – ‘Dat zulx niet waer en was, vraeghende waer tselve zoude mueghen gheseyt zijn, - zeyde daerop den zelven Berch, inde brauwerie van Franchois Keerne ende den zelven Keerne heift tselve tot mij gheseit, - waer op dat den zelven Pieter zeyde, die dat achter my zegt, ‘Hy lichter anne, zwerende over zulcx zijne ziele, dat tselve niet waerachtichg en was’ - nietjeghenstaende den zelven Berch altyts persisterende by zynen anzegh, zegghende bet voorts den zelven Christiaen tot de voornoemde Pieter Luem, ‘Wist ick of gy u zoudt durfven weren - ick zoude u duer u wesen steken’ – Waer op dat Pieter zeide, ‘Dat ja, ick zoude my wel durfven weiren, maer ick en beghere niet te vechten – emmers naer vele propoosten ende movyvementen by den zelven Christiaen anden voornoemde Pieter ghedaen – zo zeyde den zelven Pieter ten eynde ‘Wyl ick of ghy zelve u zoudt durfven weiren, ick zoude u zelve voor u **bachuus** - *bakhuis* - smyten ende den zelven Christiaen eenen snyder - *een mes* - treckende, om de voorgaende Pieter te griefven, zo heeft hy die spreict ten eersten ghesproken ende hemlieden van anderen ghescheeden, leedende also den voorschreven Pieter inde brauwerie van Claes vander Doene ende den zelven Berch daer buten sluitende, waeromme den zelven Christiaen zeere ontrust zynde, roupende thierende ende hem vermetende van den aventsluut noch vele quats te doene ende dat hy den zelven Pieter zeere wel vutreghten zoude, met vele ander vermetelicke woorden ende onredelcick propoosten allessins jeghens de redene en equiteit ende den zelven depositant - horende de onredelicheit vande voornoemde Christiaen heift de duere vande brauwerie ontsloten ende es buuten ghegaen ende heift met schoon woorden den zelven Christiaen wegh gheleyt ter straete - vut over de Nieuwe Mart ende voor **tGouden Hoofd** ende also den zelven Christiaen noch altyts persisterde zegghende – ‘Ick zal dien Pieterken noch tavent dootsteken of hy zalt my doen, hebben’ – altyts een bloten snyder in zyne handen, willende altyts duere ende weghlopen – den depositant zynde ofte ghewaere zynde vande zelven snydere - zocht alle middelen om den snyder van Christiaen te weeren maer den zelven Christiaen heift den voornoemde depositant ontworstelt - teekende also met zynen snyder den depositant in zijn wambuis – en es also vanden depositant duere ghelopen – den depositant zynde dat hy gheen profyt doen en conste es wegh ghekeert over Sint Jans kerkhof naer **Claes vander Doene** ende commende voor de zelve brauwerie zo hoorde hy groot geruchte van steenen te werpen, niet verre vande baillie van meester Jan Mazeman inde Elsenbruggestraet maer hoe de zaeke voort verghynck es hy depositant danof ontbeken0e midts dat hy anderssinn of naer huus ghynt - sluit hier mede zyne ghetuughenese.

Aldus gheeedt, ghehoort ende gheexamineert de voorseide ghetuughen inde maent van octobre 1596 – toorconde mij als wetschepene – **Gheleyn de Coninck**

Daarmee kennen we nog altijd niet met zekerheid of Pieter Luem de moordenaar van Christiaen Deberch was, maar de kans is wel heel groot.

't Merryestraatje is ondertussen verdwenen, net zoals de O.L. Vrouwvijver, ingenomen door de zusters Benedictinessen.

Een volgende keer hoop ik het eens te hebben over het feit, hoe de zusters Benedictinessen hun klooster in Poperinge zijn gestart in deze voornoemde brouwerij.

23ste oktober 1596 – Nog twaalf paar volks op de Bruiloften – Resoluties – SAP 468

Gheconsiderert byde heere, burchmeesters, schepenen ende raeden deser stede, de jeghenwoordighen benauwden tydt van de oorloghe, dierste van alderhande leiftochten ende de val vande principale neringhe ende traffycke van de stede, daertoe de groote liberteyt ende desordre van tghemeente ghelyckende eene generale costume int houden vande bruudloften, festinen ende maelyden vande kerckghenghen vande vrouwen vuten kindsbedden, hebben gheordonneert, ghestatueert ende verboden, ordonneren, statueren ende verbieden wel expresselick by desen, dat gheene insetene niet meer buuten dan binnen den baillen, wie dat zy, voordan en zullen moghen houden verghaderinghe van bruuloften, breeder ofte meerders dan van twaelf paer volck ghenoods ende ghestande persoonen ende zonder ghesleep van de kinderen ofte andren noodeloosen volcke op de beote van vj pond parisis van elck paer volcx dat bevonden wert aldaer boven tvoorseide ghetal van twaelfve, danaff de twee deelen ten proffycyte van de ghemeenen aermen inden disch van St. Bertins ende tderde deel ten proffycyte van de anbrynghere, lastende de dienaren vande heere aldaer present dies te nemen zorghvuldigh toezicht op tverbandt van huerlieden eedt dat oock vande zelve bruudloften gheene langhere maelyden ghehouden en werden dan van twee daeghen, te wteene vanden buudlofdaeghe ende des anderren daegs zonder te continueren ofte houden verghaderynghe van derden daghe op de voorseide boete van elck paer volcx ende te bedeelen alsboven, welck ordre van xij paer volcx onder mannen ende vrouwen zonder meer zal onderhouden wesen in ale verghaderinghe van kerckghangers ende festynen ende zonder gheselp alsboven

opde zelve boete ende te bedeele alsboven,
zonder eenighe dissimulatie ofte verdrach
folio 52

De brouwers en het graan

Item ende overghemerckt de continuance vande dierste vande graene, besonderlicke tot den noodruft van tquad ghemeente int backen vande broode ende daertoe byden zelve heere, wet ende raed gheconsidereert allessins van noode tzyne zorghvuldighen tozeicht jehghens de consumptien van rogge ende tarwe inde brauwelen van biere, conforme de placaten sconinx ons heeren, daerup ghemaect ende alhier voor desen ghepubliceert, hebben ghestatueert ende wel sterckelicke verboden, statueren ende verbieden wel streckelick by desen, dat van nu voordan gheene brauwers ofte bauweghen zullen moghen verbrauwen enighe tarwe ofte rugghe in haerlieden bieren, ofte tzelve graen te minghelen in haerlieden moulten opt verboodt van haerlieder ambacht den tydt van een jaer, ende ende boete proffycetable ter discretie vander wet ende overghemerct de conferentien van alle justicieren ende officieren belast zyn byden inhouden vande voorseide placatne sconinx ons heeren, te procureren ende voorziene, metghaders te ordonneren ende statueren alle dat zy noodich bevinden, omme de aerne ghemeente te verschoonen ende soulagieren, jehghens de voorseide consumptie ende slete vande voorseide graene van tarwe ende rugghe inde brauselen van biers, zoo belastenen van wegghen alsboven, den dienaeren van de heere ende andere in rede beslach vermoghende te nemen zorghvuldighen toezicht, inde graenmaerct ende elders, opden coop van graene, die de brauwers zouden bestaen te doene, boven dat hemlieden behouft ofte van noode es, ter slete van haerlieden broodt van ghelyckx zonder eenighe oogheluyckinghe ofte verdrach
Actum den xxijste octobris 1596

12 november 1596 – 550 pond hoppe gezakt en gepakt – SAP 395 – Renten

Passchier Menaerd kent ontfanghen thebbene van **Boudwyn Oudegherste** -
vc I ponden hoppe - gezact ende gepact - voor een gemet coorne bezayt op de landen van de voornoemde Passchier -
tzelve coorne by den voornoemde Oudegherste te kiezen ter ougste 1597 - op zulck land ende gemet als hy ten zelven tyde zal willen denomeren -
tselve gepene coorne verbindende inde handen vande voornoemde Oudegherste omme tzelve by hem te hoven ende tzyne proffytte te employeren -
als zyn propre ende eyghen goed
Actum den xij novembris 1596 - Present Matheus Trystram - schepene - vervanghende Willem van Beveren - burghmeester

3 december 1596 – Vonnissen - SAP 245 – Register van de vonnissen

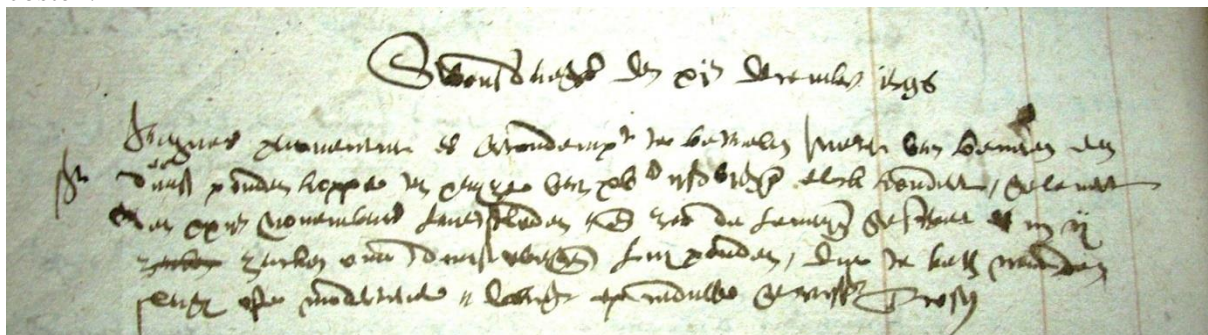
Franchois Diedeman als borghe ende principael over **Jacques dePape** es ghecondempneert te betaelen **Hendryck Dierycx** als vooghd over **Dieryck Wulfnaerd** de somme van vij pond grooten vlaemsch van accorde van coop van ij m - 2000 - ponden hoppe – ghegicht op cedulle in den greffie ghebleven ende kosten.

Saterdaeghe den vij december 1596

Jan vande Goesteene es ghecondempneert te betalen **Jooris Visaege** xxij pond parisis van coope ende leveringhe van persen – ghegicht op cedulle ghecasseert ende kosten.

Swondaeghe den xjste december 1596

Jacques Proventier es gecondempneert te betaelen **Pieter van Beveren** een duust ponden hoppe – ten pryze van xx pond ij schele vj deniers parisis elck hondert – geleverd den xxijste november laetstelden ende zoo de leveringhe gheschiet in ij zacken over dien weghende liij ponden – dye te betaelen naerden slagh ofte moderatie – ghegicht op cedulle ghecasseert ende kosten.

20 december 1596 – De assysen op het bier en de Spanjaarden – Resoluties B – SAP 468

Burghmeesters ende schepenen
considerende,

dat dincompste ende logement vande drie copagnien spainjaerden
alhier houdende garnisoen

soude moghen causeren groot interest ten ordinairen incommen vande assysen ende rechten
vnde stede, ter cause vande libeteyt van tghemeente,

lichtende de bieren by vaetkens, kitten, kannen ofte andere maeten vut de brawuerien, zonder
te betaelen trecht vande stede,

hebben gheordonneert ende ordonneren by desen,

te doene de herpublicatie vande cueren ende statuten daerup ghemaect vyden heere, wet
ende raedt

zoo wel van de xvij ste in hoymaent 1595 als vande xvjste novembris 1593 met expres beve
lvande zelve strictelick te onderhouden.

Ende omme te furnieren an tvoorseide garnisoen

haerlieden toestaenden dranck, zonder tlast vande assyse,

hebben toeghelaeten **Jan de Backere** in een quartier

ende de wedewe van **Antheunis Cortyl** in anderen quartiere,

te vente **grootbier** van zes ghuldenen de tonne, ten pryze van vyff grooten den stoop ende
cleenbier tot een blancke den stoop,

voor de coorseide soldaten ende gheene andere

verbiedende wel expresselick alle de brauwere ende brauweghen vander sede, haerlieden cnaepen, deinstboden ende andere vande huuse, eenighe bieren te venten ofte leveren voor gheldt ofte ghifte de voorseide soldaeten haerlieden paigen ofte vrauen ofte oock de ghemeene insetene deser stede wie dat zy op de boete ende amenden byde voroseide cueren ende staturen ghedisponeert metghaders tverbodt van haerleider ambacht, den tyhdt van eenen ajere, ende bovendien vande myse van vyftigh guldenen daerby ghegheven verbiedende van ghelycken den voorsiede Jan de Backere ende weduwe yaemndt anders eenighe bieren te venten dan voor de soldaeten, hemlieden capiteynen, vrouwen ende paigen, op de boete van drie ponden aprsiis van elcke canne ofte andere maete – groote ofte cleene – dies bevonden synde, tbier ende kannen ofte andere maete verbeurt ende op tverbot van haerlieden tappen ende venten alles tzelve zonder eenighe dissimulatie, oogheluyckinghe ofte verdracht actum ter camere den xxste decembris 1596 ende ghepubliceert ten bretesque den xxijste der zelve maend.

+ Stadsrekening

1597

4 januari 1597 – Wijnen en bieren voor de soldaten – Resoluties B – SAP 468
--

In conformiteyt vande voorscheven cueren ende staturen ghemaect op **dindoen ende venten vande wynen ende bieren** ende alhier ghepubliceert den xxijste der voorleden maendt van decembre,

Zoo es iterativelick verbooden van weggen de heere ende wet, dat niemandt wie dat zy, weerd, weerdinne ofte andere inzetenen buuten ofte binnen vaillen, hem en vervoordere in te doene eenighe vatkens, tonnekens ofte flasschen van wyne, ofte biere, zodner alvooren te haelen billet vande thresorier ende trecht te betaelen, daertoe staende, op de verbeurte vande zelve vatkens ofte flaesschen, wynen ende bieren, ende boete van drie ponden parisis, daertoe staende

ende zoo waer brauwere ofte brauweryghen bevonden werden ghelevert thebbene ande weerden ofte andere insetenen eenighe bieren in tonne, vatkens, kisten, kannen ofte andere maete op tpretext van tlogement van soldaten zondet billet alsboven zullen vallen inde helft vande myse van l ghuldenen ende verbodt vanden ambachte, den tydt van eenen jaere, ende de weerdte ofte husman in dandere helft vande voorseide l guldenen, zonder eenighe oogheluyckinghe, compositie ofte verdrach

Ordonnerende de officieren ende dienaeren vanden heere, daerop te nemen zorghvuldighen toezicht, ende auctoriserende alle andere in eede ofte wie dat zy, danaff tbeslach te doene ende vande voorseide verbeurte van L – 50 - ghuldenen te proffyceren, conforme de voorgaende cueren ende statuten, zoo wel ten laste vande weerden als insetene, nemaer alle die logieren thaerlieder huusen ofte elders eenighe soldaten, zullen de wynen ende bieren ghehaelt wesen voor de zelve soldaten **inde huusen van de ammonitien** ende elders niet.

Item dat gheene inwonders hemlieden en vervoorderen te vinden, zitten, drincken ende theeren inde voorseide huusen van ammonitien tzy in ghelache ofte anderssins

op de voorseide boete van iij pond parisis by elcken persoon ende arbitraire correctie ter deser vande wet , wanaff tbeslach ende tproffycet vande boeten zal competeren een yeghelick dies bevindende

Actum te rcamere den iijde january 1597

Ende ghepubliceert den vde der zelve maendt.

9 januari 1597 – Brouwerij van De Muelenaere – Halmen – SAP 366

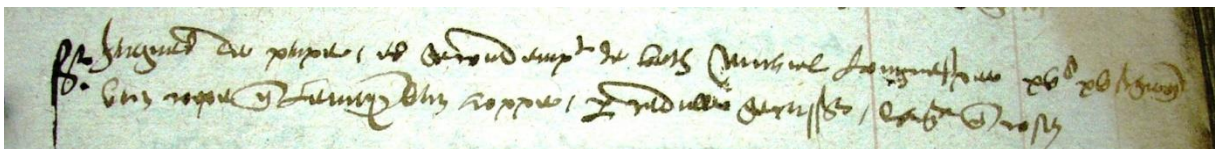
Jan de Muelenaere ende Tanneken zyne huusvrouwe gheven **Christiaen Moenaert** in rechte laeghe driendertich roeden erfve ofte daer ontrent emmers de plecke alzo die ghelegghen is daer de **brauwerye ende de braupit** op staet vande zelve Christiaen – ghelegghen opde **Couttere** – streckende van oosten de kynderen van Gayfer van

Buckere – van westen **tMaenestraatje** – van noorden **tStreckstraeken** – van zuuden derfve van Jacques de Worm – ghelast met coutterrente de heere tsjaers – dachterstellen vander zelve coutterrente ten laste vande voornoemde Christiaen ende dit omme gherechte laeghe ...

We hebben op een deel van de kaart uit de atlas der buurtwegen een kruisje gezet waar zich de brouwerij bevond. Deze plaats is momenteel midden in de de school van de Penitenten.

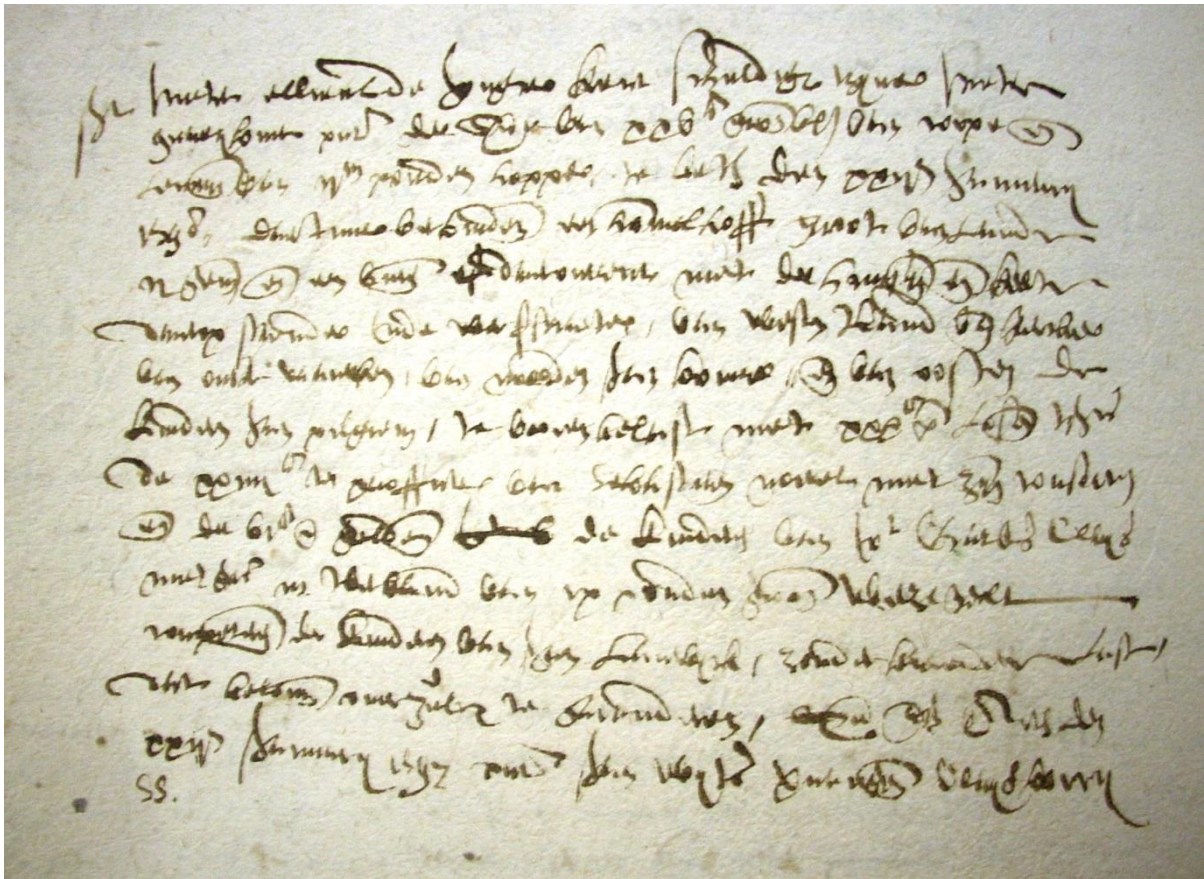
22 januari 1597 – Koop hop – SAP 245 – Register der vonnissen

Jacques Proventier es ghecondempneert te betaelen den zelve **Eloy Moreel** een duust ponden hoppe ten pryze van xiij pond parisis thondert – vutbringhende x pond xiiij schele viij deniers grooten xl schele Vlaemsch ende den verweerder verschooten een ghelaeghe - den ij deelen payment – executie op cedulle cassatie ende costen.

Jacques Le Cocq es ghecondempneert te betaelen **Hercules** liij schele vj deniers van theeringhe van soldaten – ghegroot op billet ghecasseert ende costen.

22 januari 1597 – Hop gekocht – Renten SAP 395

Pieter Ellicul de jongere
kent schuldigh tzyne **Pieter Quaeghebuer**, present ,
de somme van xxv pond grooten vlaemsch van coope ende leveringhe van ijc ponden hoppe
te betaelen den xxijste january 1598
daerinne verbindende **een hommelhoff** -
groot van lande ij ghemeten ende een vierendeel of daerontrent met de ... ende keete daerop
staende inde **Werfstraete** -
van westen tland vande kercke van Onser Vrouwen - van noorden Jan Boury ende van oosten
de kinderen Jan Pilgrem -
te vooren belast met xxx ponden parisis losrente tsjaers den xxiiijste te proffyte van
Sebastiaen Noiret met zijn consorten
ende de vj pond parisis geldende de kinderen van joncker Charles Claeys
metgaders int tverband van ix ponden groten weezegelt competerende de kinderen van Jan
Lauwyck -
Zonder verdere last dat bekennende over zulx te garanderen - over recht -
Actum den xxijste january 1597
Present Jan Wyts vervanghende Clays Borry, schepenen

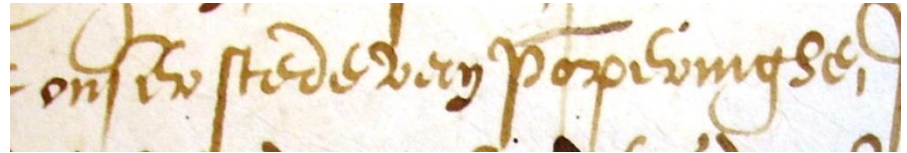
13 februari 1597 – Het octrooi en de penen – SAP A50

Philippe by der gratie godts coninck van Castillien, van Aragon, van Leon, van beyden
Sicilien, etc... van Vlaenderen....

Den eersten onsen deurwaerder ofte sergeant van waepenen hierop versocht, saluyt

Wy hebben ontfanghen d'oitmoedighe supplicatie van onse lieve ende beminde die bailiu, burghmeesters, schepenen ende gemeente onser stede van Poperinghe

Inhoudende hoe dat zij op den xvij marty xvc zessentnegentich (15 maart 1596) van ons vercreghen hebben opene briefven van octroye ende edicte, dat men voir den tyt van thien jaeren continuele, **egheen cabaret ofte taveernen** en zoude moghen houden, **noch wijn oft bier vercoopen binnen een halfver myle in't ronde der voirschreven stede**, noch elders dan binnen den bedwange ende jurisdictie van diere ende dat alle deghene die jegenwoirdelyck herberghen, taveernen oft cabaretten waeren houdende, bier oft wijn vercoopende

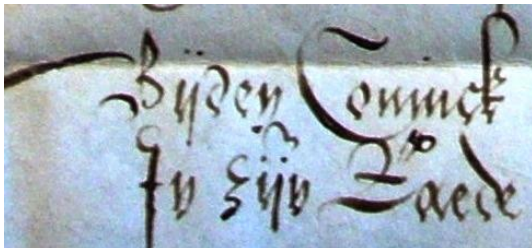
binnen der halfver myle in't ronde, vuyt den bedwange ende jurisdictie der selve stede, hemlieden daeraff verdraeghen oft deporteren zouden ende binnen eender maent tyts naer de publicatie van de voirschreven octroye van daer zouden vertrecken daert hemlieden ghoetduncken zoude, op de pene van vyfentwintich ponden parisis tonsen proffytte te verbeuren by elken van deghene die daeraff in gebreke zoude wesen ende bovendien arbitrael gestraft te worden, alles naerder inhoudende van de voirschreven lnen (*acte*) van edict ende octroye, ende zoo naerdien de publicatie van de zelve briefven van octroye gedaen es by den pensionaris int bresque der voirschreven stede van de voirschreven supplianten, den xxi juli xvc zessenegentich (21 juli 1596) ende daernaer gelast is geweest d'officieren van de plaetsen daer de voirschreven taveernen ende cabaretten onderhouden zyn, gelycker publicatie te doen elck onder zyn district ende 't voirschreven verbodt te doene zoo voirschreven es, ende hebben de taverniers of cabarettiers tselve nyet geobieert, zulcx dat zy gevallen zyn in de voirschreven boete tonsen proffytte, ende daerenboven arbitraele correctie, onderhoudende continuele henlieden onoirboire taveernen ende cabaretten, in mesachtinghe van onse bevelen ende statuten, ende ten griefve van de bovennoemde supplianten, daer de conniventie (zoo men verstaet) van de voirschreven officieren van de plaetsen daer die voirschreven cabaeretten gestaen zyn, hebbende daeromme de zelve supplianten ons zeer oitmodelyck gebeden om onse behoirlycke provisie daer toe dienende

SOO EEST dat wy de zaecken voirschreven overghemerct ontbieden ende bevelen daer toe committerende op dat noot zijn, by desen, dat indyen nu blycke van onse voirschreven briefven van octroye, zoo veele dat er genocuh ende mitsgaders van de publicatie van dyer, hy in sulcken gevalle deselve stelt ende zet, doet stellen ende zetten, ter stondt ende zonder vertreck tot geheele ende volcommen executie allomme direct behoirt ende ghy des van wegghen den voirschreven supplianten versocht zylt wesen, al naevolghende heure forme ende inhouden, ende op de penen ende boeten daerinne begrepen, deselve penen executerende op alle de ghene die ghy bevinden zult hen teghen onse voirschreven verbodt ende edict te willen stellen oft opponeren, of alreede hen daer teghens gestelt, geopponereert ende onwiligh gemaect hebben, reelyck ende by feyte, zonder eenighen chimulatie oft conniventie, zoo men in gelycke zaecken van onsen wegghen gewoonlyck es te doene, nyettegenstaende eenich oppositie oft appellatie gedaen ofte doene ter contrarien, ende zonder prejuditie van dyeren ende daer benefens oick executerende een redelycken salaris op de voirschreven defaillantten voir d'exploict van dese jegenwoirdige

want ons alzo gelieft

als te doene mits diessen aencleeft, gheven wy u volcommen macht, autoriteyt ende zonderlinge bevel, ontbieden voirts allen anderen justicien ende officieren, wye zy zijn, dat zy vort doende ernstelick verstaen ende obedieren, ende in tgene voirseyt is doen alle hulpe, assistentie indyen noot zy ende des by versocht zullen worden

ghegeven in onse stadt van Brussele den derthienden dach february int jaer ons heeren duysent vyffhondert zevenentnegentich van ons rycken, te weten van Napels ende Jhuerusalem 't xliij, van Castilien, Aragon, Scicillien ende andere 't xliij ende van Portugal t'xviiij

by den coninck en zijn rade – Debert

14 februari 1597- Drie zakken hoppe – SAP 395 – Renten
--

Jan de muelenaer transporteert inder hand
van Jacques proventier xixc ponden hoppe
ghezact in drie zacken, wanaft ^{ten huuse} de twee
ligghen inde vierschaere, en dandere ^{ten huuse} vande
Jan de muelenaer, ter ghekertheit vande
burghschap byden voornomde Proventier over den zelve
muelenaer sijn, beloopende vijfventwintich
ponden grooten ofte daerontrent # Actum den
xiiiij febr 97, present Diedeman veruaghende
Loys Makeblyde burghmeester

Jan de Muelenaer

transporteert inden handen van **Jacques Proventier**

xixc ponden hoppe ghezact in drie zacken wanaf de twee ligghen inde vierschaere ende dandere ten huuse vande vercooper **Jan de Muelenaere**,

ter verzeckertheit vande borghtschap byden voornoemde Proventier over den zelve Muelenaer verkent beloopende vijfventwintich pnden grooten ofte daerontrent

Actum den xiiiijde february 97 –

Present Diedeman vervanghende Loys Makeblyde, burghmeesters

20 april 1597 – Verhoging graanprijzen en het bier – Resoluteis B – SAP 468

Is gheconsideret byden heere, burghmeesters en de schepenen

de dierste vande tarwe ende andere graene, daghelicx verhooghende

ende de liberteyt van de brauwers dies nietjegenstaende continueren haerlieden groote bieren met employ ende consumpite van **taerwe**,

contrarie de placaten sconincs ons heeren ende de statuten deser stede, terprovisie van dien ghemact, ende ten diversche tyden alhier ghepubliceert,

hebben tsaementlick gheordonneert, gheresolveert ende verboden,

Ordonneren, resolveren ende verbieden, wel expresselick by desen,

vut aauthorisatie vande dispositiff vande voorseide placaeten dat voordan

ende naer de publicatie van desen,

egheene brauwers ofte brauweghen hemlieden en vervoorderen te brauwen bier van xvij pond parisis de tonne,

hooghere ofte minderen,

dan alleenelick van xij pond parisis de tonne ende daerondere, op de myse van L – 50 -

ghuldenen van elcke brauste, het bier verbuert, ende verbodt van haerlieden ambacht van brauwen den tyt van eenen jaere,

onderhoudende bet voorts de voorghaende statuten, ghedecreteert op tverbodt van

tverbrauwen van tarwe in haerlieden moultten op de penen ende amenden daertoe staende

ordonnerende dofficieren van de biere ende broode, hemlieden hiernaer te reguleren in stellen

van de prys vande bieren

ende dofficieren, sergeanten ende dienaeren van de heere ende andere dies machtich daertoe – zorchvuldigh toezicht te nemen, beslach ende verbodt te doene, naer vutwysen van desen, zonder eenighe oogheluyckinghe ofte verdrach ende indien eenighe brauwers voor desen eenighe bieren ghebrauwen hebben vande voorseide hooghe pryse thaerlieder brauwerie noch wesende, ofte eenighe weerden ofte weerdinnen, thaerlieder huuse, ghelicke bieren hebben als noch niet ghevent dat zy tzelve te kennen gheven ande voorseide warrandeerders vande bieren omme opheteeckent tzyne ende ghevent byde weerden, weerdinnen ende tappers ten pryse by doffieren vande warandatie ghestelt zonder breeder licentie.
Actum ende ghepubliceert den xxste aprilis 1597

1598

22 januari 1598 – Engels bier - SAP 118 – 7 – nummer 11

In het dossier van de processen – SAP 118 – van het jaar 1609 - zit een retrostuk omtrent een proces rond de levering van Engels bier. Gedateerd in het jaar **1598**.
Het luidt als volgt:

Copie

Burghmeesters ende scepenen vande stede van Poperynghe doen te wetene dat voor ons gheintenteert es tproces tusschen **Aernoud Ryckewaert** heescher vande somme van zessenveertich ponden parisis van coope ende leverynghe van **twee tonnen Inghels bier**, ten pryse van drientwyntich ponden parisis elcke tonne ten eender zyde ende **Sebastiaen Noret** ontkennende coop ende voorwaerde vande zelve biere, verweerder ten andere op welke proceduere zoo de voornoemde heescher by ons gheadmitteert es gheweest tot verifficatie van zynen heesche, heeft by zynen procureur ghedaen verzoucken openlicke ende requisitoriale addresseren an alle officieren ende justicieren omme vut crachte van diere te doen hooren ende gheleeden zyne oorconden residerende buuten der jurisdictie deser voornoemde stede die sij tzynder wille ende met commoditeyt nyet en zoude connen vermoghen, omme alhier te compareren ende by ons ghehoort te zyne,

twaere wij verstaen tot voorderynghe van rechte ende op taccoordt van de auditie ghedaen by sverweerders procureur - versoucken by dese an alle bailluyen, ampmannen, scepens, wethouders officieren ende justicieren an wyen de voornoemde heescher ofte zynen procureur hem zal willen addresseren metten leverynghe van dien - eer dat hemlieden believe tot hoorderynghe als vooren te laeten dachvaerden - zulcke oorconden als hy tzynder intentie zal willen beleeden, diezelve hooren ende examineren by eede ende haerlieden ghetuughenesse stellen by memorie ende in gheschrifte ter verificatie als boven ende op zynen intendit die hy zal willen overlegghen dus al tzelve overzenden gheteeckent ende opghesloten zoot behoort op den heescher te valideren zoo wy verstaen zullen in rechte te behooren midts by hem desbourserende - betalende - de salarissen ende wedden daertoe staende

zoo wy presenteren ghelycke voorderynghe van rechte tallen tyden dies versocht zynde ghegheven onder contrezeghel van zaecken der voorseide stede van Poperynghe **den xxij januari xvc achtenneghentich** onderteeckent Mazeman ende ghecacheteert met een carnet van groenen wasse

Van dit proces hebben we ook de getuigenissen die ons een goed beeld vormen hoe die twee tonnen Engels bier in Poperinge – of ten minste in ieper – geraakt zijn.

SAP 118 - 7 - nummer 11 - 1599

Informatie ghehoort den xvij in julio 1599 ter presentie van Loys de Naverans ende Pieter Bruyne, scepenen der stede vander Nieuport vuut crachte van open letteren requisitoire van burchmeesters ende scepenen der stede van Poperynghe in daten van de xxij ste january xvc acht en tnegentich ghetekent J. Mazeman ende dat opde intendit ofte interrogatoir door hemlieden overghegheven van weghe Arnoudt Ryckewaert voor hemlieden heeren jehgens Sebastiaen Noret, verweerder in de manieren naervolghende:

Pieter Caroen, inwoonder ende poorter der stede van Nieuport, zeeman van zynen style, oudt xxiiij jaeren ofte daer ontrent, ghehoort ende neerstelick by solemnele eede gheondervraecht opde inhouden van de bovenschreven intendit gheschreven byder handt vanden heescher -

tuught ende secht over de materie als dat leden zeker twee jaeren ofte daer ontrent - justen tyt onbegrepen, **Jacob Clou** ghecocht hebbende zeker partye inghels bier van **Adriaen Commers**, schippere van Vlissinghe opt het schip ghenamemt 'De vulle selen' - heeft tselve inghegheven **Loyck Thuyn**, schuytman der voorseide stede van Nieuwpoort om daermede te varen naer Yperen -

Attesteert voorts dat het zelve was inghels bier - ghebrauwen ende inghenomen binnen der staet van Inghelant - allegierende voor reden van wetenschap bescheept ende medevaert *te zyne* metten voorseide Adriaen Commers

alsdanne tot Doveren voorseit tvoorseeide Inghels bier vanden brauwer meester ontfanghen thebben ende daermede tot Nieuwpoort ghezeylt zijnde Sluuts hiermede zyne depositie

Loys (Loyck) Thuyn, oudt xxx jaeren ofte daerontrent - inwoonende poorter der stede van Nieuwpoort - **schuytman van zijne style** - oorconde ghehoort ende neerstelick by solemnelen eede gheondervraecht - insonderlick vanden jste artickel vanden zelve intendit tuught ende zeght over de gherechte waerheyt bevrecht gheweest thebben by Jacob Clou - leden mach wesen twee jaeren oft bet tydts - ongebrepen den justen tydt - met ontrent onderhalf last ofte twintich canten inghels bier naer deposants best memorie de welcke hy die spreckt - overnam vuyten schip van Adriaen Commers ter caeye tot Nieuwpoort liggende ghecommen vuyten zee - de welcke canten hy tYper beweeght heeft an Arnoudt Ryckewaert zeght oock datmen tselve hield voor goet inghels bier ende dat hy deponeert tselve voor zulcke proufe sluitende hiermede zyne atesstatie

Anthoine Clou, oudt van jaeren xxxvj ofte daerontrent - coopman van zynen style ende ghelicke inwoonende poorter der stede van Nieuwpoort oorconde ghehoort ende rypelick gheondervraecht opt voornoemde jste artickel -

tuught ende deposeert opden eedt die hy god almachtich ten ancommen van zyn officie als
scepen der zelven stede ghedaen heeft -
dat Jacob Clou ghecocht heeft jeghens hem depositant- als facteur van Adriaen Commers int
jaere 1597 den xxijij january - onbegrepen den justen tydt - inde cast van vier last of bet
inghels bier twelcke den voornoemde Adriaen Commers (zoo hy an den depositant te kennen
gaf) tot Doveren in Englandt inghenomen hadde
zegt voorts dat voornoemde bier an Jaob Clou voorseit voor inghels bier ghecocht was -
ende breeder van voorseide article niet wetende - sluyt hiermede zijne depositie

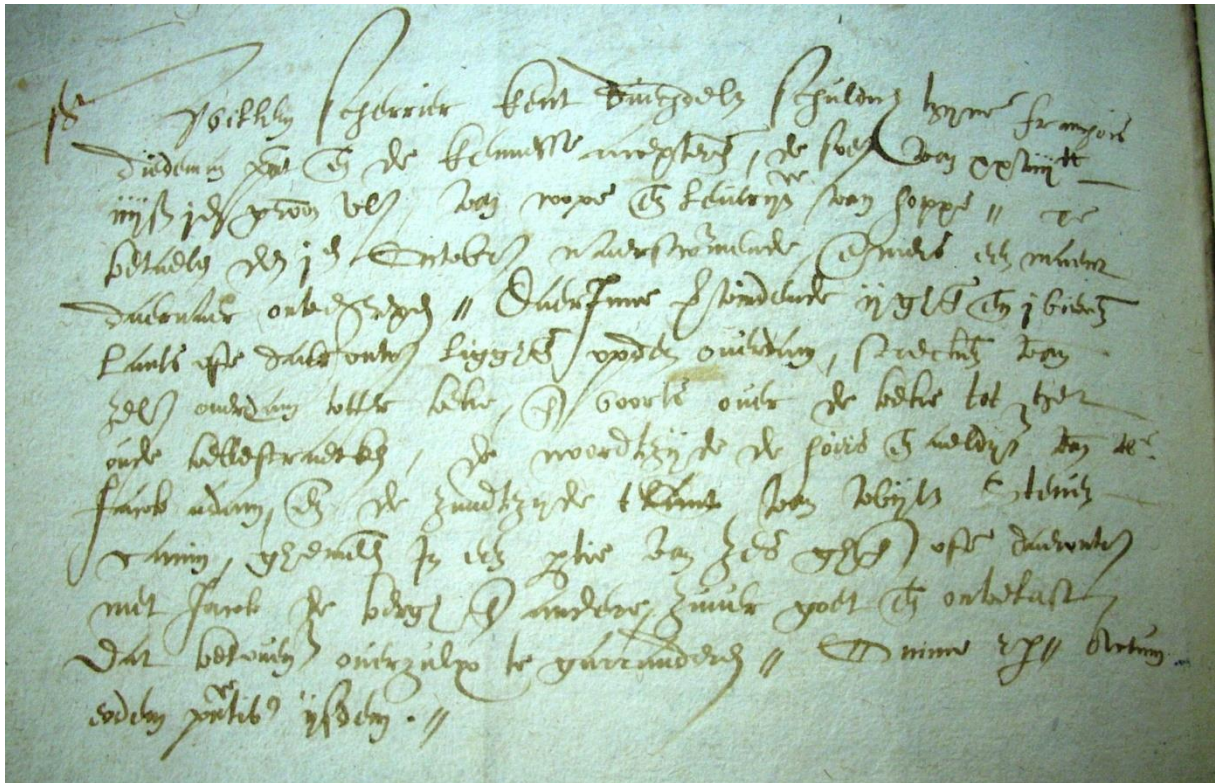
Jacob Clou oudt lij jaeren ofte daer ontrent - inwoonende poorter der voornoemde stede van
Nieupoort ende coopman van zynen styl -
ghehoort ende ghe-examineert byden eersten artickel voorseit -
verclaert by eede ende zyne mannewaerheyt daertoe soo ghelick van echt recht
ghestaeft zynde als dat leden twee jaeren ofte tydts meer -
onbegrepen de precisen tydt - hy ghecocht heeft jeghens Anthoine Clou zijne broeder
als facteur van Adriaen Commers - een nombre van vier last ofte bet Inghels bier wanof hy
depositant ontrent onderhalf last ghehouden heeft -
par schipper Loyck Thuyn naer Yper an Aernoudt Ryckewaert
zegghende hy depositant dat zelve bier hem vercocht was voor inghels bier ghebrauwen
tot Doveren in Enghelant
zegghende oock dat hy de rest van voornoemde vaere
zoo tot Dixmuyde - binnen dezer stede - als elders verrcocht heeft voor Inghels bier
sluyt hiermede zyne depositie

Aldus ghehoort ende in solemnele eede de bovenschreven oorconden gheondervraecht ten
daghe jaere ende der stede als boven - my oock
als greffier toorconde meester Weghenaere - 1599

9 februari 1598 – Hop geleverd – Renten SAP 395

Willem Scherrier

kent dueghdelick schuldich tzyne **Franchois Diedeman**,
present ende de kennesse accepterende,
de somme van xxviiiij pond iiij schele j denier grooten vlaemsch van coope ende leveringhe
van hoppe
Te betaelen den jste octobris eerstcommende
emmers een maent daernaer onbegrepen –
daerinne verbindende ij ghemeten ende j vierendeel lants ofte daerontrent
ligghende opden Overdam – streckende van den zelven Overdam totter beke,
ende voorts over de beke tot ter Oude Bellestraetken,
de noordtzyde de hoirs ende aeldynghen van weduwe Jacob Adam ende de zuudzyde thuus
Jan Wyts ofte daerontrent met Jacob de Bergh ende andere, zuuver goet ende onbelast dat
belovende overzulcx te garanderen
Omme recht
Actum eodem presentis ijsdem

26 februari 1598 – De pacht van een hommelhof - SAP 116 - Processen

Andwoorde omme de hoys van **Jacob Beke** ghepande verweerders
ende **Cornelis vande Maerle**, heescher pandynghe

Ghezyen by de ... ende aeldynghen van **Jacob Beke**, ghepande verweerders,
den heesch van veertigh schelle parisis tsjaers by **Cornelis Vander maerle**, pretendant,
ghecauseert, voor mijn heeren burchmeesters ende schepenen der stede van Poperynghe,
over den pacht van een half vierendeel preter twee roeden ende het vierde van eene roede
landts, **hommelhof** zynde,
verachttert dertigh jaeren etcetera ende procederende up den temerairen ende defectyven
heesch vanden heescher,
tenderende ten fyne van absolute quaede cause, quycte, obsherende de onghefundeerthede
vanden zelve heescher, als de subjecte zaecke ende het betrec van dien,
alhier consistierende in memorie van daeghynghe ende met in actie van pandynghe.
Overmidts den zelve heescher betuygt de verweerders,
dat sy zonder pacht ofte voorwaerde de questieuse partie van lande ontbloot ende ghebruuct
zouden hebben,
contrarie nochtans der waertheyt ende allessins te vergheefs ende lichtveerdich.

Want blyckende van het ghemainteneerde vanden heescher,
in prejudicie ende ten laste vande verweerders, dat gheenssins niet,
ontwyffelic opde clachte vande heescher, zoude hy pretendant wesen,
wel ende te rechte ghefundeert,
te heffene ende querellereye dobbelen landts pacht
ter causen ende van der note hier ghelibelleert,
behoudelick dat den heescher waere toesprekende de verweerders behoorelick, competentelic
ende naer style by rechts daeghynghe,

zulcx als hy doet als nu by pandinghe,
by ghelycken of de questieuse schult, credit ende actie,
waere spruitende van liquiden pacht,
zo hy zijn heesch schriftelic deduceert, dat gheenssins niet
ende vut de naervolghende contrarieteit wort dat zonder pacht ofte andere juusten title
locaionus et conductronis, de verweerders het questieus hommelmhof zouden hebben
gheposseseert, twelck als illiquide ende onwaerachtich als noch in kennesse van zaecken
consisteert.

Boven dat den heescher hem zelven vergheten, **verzwympt heeft**, daerby te voughen waer
zyn ghepretendeerde hommelmhof,
ter causen van het welck hy ondueghedelic zynen pacht tendeert,
ghestaen ende gheleghen es,
of waer het zelve sorteert, buuten ofte binnen desen – gheen districte,
by alle weclke obmissie ende non expressie ofte verclaerse van behoerlicken leghere ende
termijn, als wesende een substantiel point van desen betrecke,
dese verweerders benomen es het beneficie van pertinentelic den heescher te ghemoete te
commen in zyn defectiven heesch ende daerjehens by andwoorde tallen fyne te concluderen
naer style de verweerders by dien hueren pandynghe absolutoire als vooren funderen.

En dus concluderen zij en ontkennen ... expresselic eenighe pacht den voornoemde heescher
schuldich te syne, veele te min ontbloedt thebbene ende ghecretineert een half vierendeel
preter twee roeden hommelmhof zijnde, den heescher toebehoorende, ten eenighen titel van
coope, voorpachte ofte anderssins, twelcke van ghelycken verswympt es byden heescher in
zynen scerstelicken heesch te libelleren.

28 februari 1598 – Levering van bier - SAP 395 - Renten

Clays vandeWalle verbindt inde handen van **Nicolas vander Doene** -
een ghemet elstlants ligghende inde Peselhouck van zuuden Maillaerd Beaugrant -
van oosten wylen Cornelis de Schottere ende van noorden de kynderen van wylent Jacob
Zannekin ende van westen Willem Stalin -
metgaedrs alle zyn catheilen - mueblen ende inhavene tzyne huuse wesende - ter
verzekerthede vander betaelinghe van iiijxx xvij grooten -
van coope ende leverynghe van biere by voorgaende condempantie ghebleken by acte van
burchemeesters ende schepenen deser stede byden voornoemde crediteur -
vercreghen ter camere den xijde maerty 1597 -
Actum den xxvij february 1598 -
Present Franchois de Vos - ende Anthonis Winneberoodt burghmeester

19 maart 1598 – Hommelhof in de Werfstraat – SAP 395 – Renten

Jan de Schottere

heeft gecocht jeghns **Christiaen Doom ende Leonore** zijne huusvrouwe
een erfvelicke losrente van xij pond parisis tsjaers – den peninck xvj –
voor de somme van zestien ponden grooten Vlaemsch
wannaff de voornoemde vercoopers hemlieden ghekent hebben vernoucht -
teerste jaer vallende den xvste augusti op het jegenwoordighe jaer 1598
ende alzo voort totter lossinghe met zulcken gelde als ten dien tyden gepermitteert wert –
daerinne verbindenden **een ghemet lants - hommelmhof** zijnde, ligghende opde Werfstraete

inden Schoudemonthouck – van westen Clays Babelaere – van oosten Adriaen van Heede en van zuuden dezen vercoopere

Item vier lynnē **zaeylants** ligghende inden zelven houck – van westen opde Casseldreve van noorden Clays Babelaere – van zuuden tCleene Provenstraetken ende van oosten tKerckelant van Onser Vrouwen –

zuuwer goet ende onbelast – de voornoemde vercoopere belovende overzulcx te garranderen ende indempneren – inninghe naer costume

Actum den xix in maerte op tvoorschreven jaer 1598

Present meester Jan Beyens ende Anthoine Winnebrood, burghmeesters, Guillaume Roubroy, Clays Borry ende Frans keerne, schepenen

30 maart 1598 – Leevering van sucricoen - SAP 395 - Renten

Jooris vander Goesteene kent wetelick schuldich te zyne **Grizole de Visch** -

de somme van t zestich ponden grooten vlaemsch van coope ende leverynghe van sucricoen - te betaelen den jste octobris naerstcommende –

daerinne verbindende een behuuse hofstede - erfve ende catheilen groene end drooghe -

ligghende op de Nyeustraete deser stede - daer Frans Keenre - drappier nu ten tyden

woonende es - groot van lande vie ghemten ofte daerontrent -

van zuuden tkerckelant van Onse Vrouwe ende van westen de beke -

door desen belast met xij pond parisis tsjaers losrente jehens de zone van Andries de

Buckere metgaders sheeren grontrente -

Item andere vier lynnē gerstlant ligghende **op de Meessenstraete byden baillie** - hem

competerende by successie van tkynt van Robert van Belle -

zuuwer goet ende onbelast - ghereserveert een rente van xij pond parisis tsjaers dies als hier proces hanght onghedecideert tusschen de comparant ter eender zyde ende Jan Ghyselbrecht ter andere -

omme executie

Actum den xxxste marty 1598 –

Present Clays Borry - schepen - vervanghende Winnebroodt - burchmeester - ter acceptatie van Willem van Noeuville zynen facteur by procuratie

27 mei 1598 - Bevanghen wezende by drancke – Processen 116/B

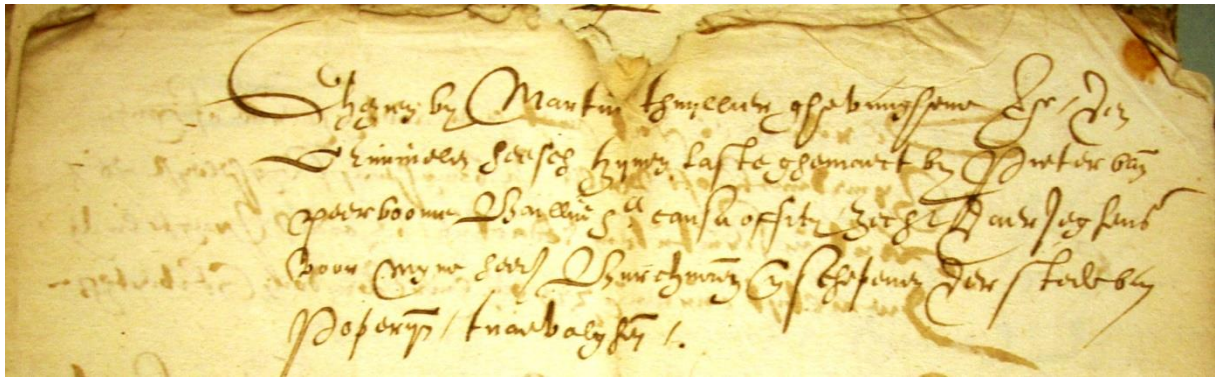
Op de 27ste mei 1598 werd een antwoord voor Martin Thuyllier op de rechtbank van Poperinge binnengebracht. Het is het enige stuk van het gerechtsdossier dat behouden bleef. Toch is het interessant om het te lezen.

Antwoorde Martin Thuyllier verweerder jehens de bailliu

Ghezien by **Martin Thuyllier**, ghevanghen verweerder, **den criminele** heesch, tzyden laste ghemaect by **PieterVande Peerboome**, bailliu, heesch causa officij,

zecht daer jehens voor mijne heeren burchmeesters ende schepenen der stede van

Poperynghe tnaevolgende:

j

Alvooren dat hy wel ende expreselick ontkenet eenighe officieren van justitie wederstaen oft gheslegghen tehbben in eenighe manieren

Ij

Nemaer mach wel wezen dat hy op den xvijste – 27ste - dezer maendt vertreckende ontrent de thien uren inden avont vut zeker herberghe deser stede, **bevanghen wezende by drancke**, ghepasseert es over de oude marct, zynen wech duergaende zonder neyemant te misdoene.

iiij

Niet wetende inder waerheyt dat hy over hem zoude ghedreghen hebben eenighe steenen, omme daarmede niemant te smyten of te griefven, niet meer **met hommelperssen**, dan andersins

liij

Ende als waert zoo (maer niet gekent) dat de verweerder hem poogde te ontmaecken de handen vande ampman ende dienaers (commende naer hem ghehoopen in euvelen moede, omme hem te vanghen) ende zoude hy daervan onder correctie niet - zyn recheschierlick

v

De redene es, dat niemandt gheerne of met zynen dancke oft wille in vanghenesse gheleyt es, - laut in servituten redactus – bezonder jonghelieden die altyt curieux zijn van hunlieden vrijdom ende liberteyt

vi

Te meer angehzien de verweerder niet en ghevoelde misdaen te hebben jeghens justitie ofte ghemene ruste, oft bevonden es gheweest in aligur flagrantie criminie meritiën - gebruuck ende by sondegmente straffe exemplaire

vij

Nemaer heift zijn ganck ghenomen over de marct naer huus (hoe wel al roupende zoo dronckaers ghemeenlick pleghen ende daarmede altemet lieden van meerderen quaeliteyt wel ghebreckelijk zijn bevonden – zonder nochtans niemandt te hynderen.

viiij

Nopende **het penneken met de briefkens** daarmede den heescher hem verweerder belastende, de malificio oft snootheyt, verclaerst den verweerder op zynen eedt dat hem dezelve niet en toucheren.

ix

Jeghens dat alzooy hy ghecocht hadde eertijden **het wambuus** van eenen **Pierre Montreul**, hy dezelve supsticien daerinne bevonden heeft – zonder nochtans te weten wat dezelve hebben te beduuden oft daarmede eenighe rabauderye bedreven thebben.

x

Daevan ghemouch apparent es, over dien het eene vande zelve briefkens ghelast es bevonden metten naeme vande voornoemde Montreul ende alzooy in allen ghefallen **de supstitiuese**

cracht (indien men ghelooven mochte daerin eenighe te zyn) den verweerder niet en zynde connen vromen.

Xi

Emmers verclaerst de verweerder andermael dat hy wezende een simple knecht niet ne weet inder waerheyt wat en van de briefkens es.

Xij

Overzulckx heeft den heescher ongelyck – onder correctie – te concluderen criminelick sverweerdens laste als of hy waere **eenen dief oft schelm**, daer hy nochtans es een joncman met eeren, zyn cost daghelicx winnende met den aerbeyt van zyn handen ende alzo niet verdient hebbende schandaleuse straffe.

Xiij

Presenterende niet min anden heescher te betaelen alzulcke boeten als men ordinairelick gheeft van naer de clocke snachts achter straete te gaene.

Concluderende mids dien de verweerder tendeert ten fyne dat de heescher verclaerst t' zynen laste niet ontfangelick ende den verweerder van sheescher heesch, fynen ende conclusien absolverende, los ledich ende quicte, zal hy heescher ghecondempneert worden in de kosten Ende niet min ghemerct

het blyct vuten teneure van sheeschers narratyf van heesche,

dat de verweerder geensins onderworpen en can wezen eenighe punitie corporele oft ander schandelicke of criminele, maer ten contrarien, de zaecke bevonden zal wezen puerlick moeten gheinterpreteert te zyne, de verweerder vezouckt dat zynen persoon gheclaert wort van de vanghenesse ten minsten op cuatie irratore ende fidejustire ter discretie vande juge.

Dienden den xxvij de mey 1598

Een wambuis wordt ook wel 'gambeson' of 'aketon' genoemd. Het is een gewateerde vest, dat gemaakt werd van algen linnen in banen gestikt met een opvulling van wol, katoen en soms wel paardenhaar. Het bedekte het lichaam vande hals tot op het middel.

In de middeleeuwen hoorde het wambuis bij de militaire kleding als bescherming tegen slagwapens.

In de zestiende eeuw was het kledingstuk echter geëvolueerd tot een ondervest of een soort borstrok.

Zoals het blijkt uit artikelen 8, 9 en 10 wordt onze dronkaard **Martin Thuyllier** ook beschuldigd van in het bezit te zijn van 'superstitie briefkens met een penneke'. Hij legt echter uit dat hij deze zelf in de door hem gekochte wambuis gevonden heeft.

In de 'Harvaerd college library' zit een boek met als titel: Geschiedkundig mengelwerk over de provincie Noord-Brabant - Bijeengebracht door C.R. Hermans uit het jaar 1840.

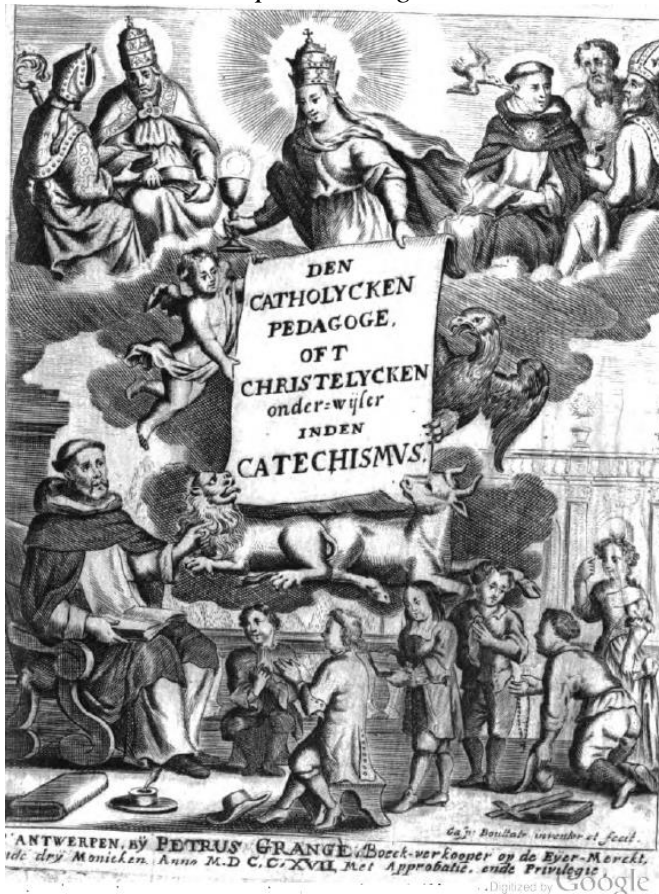
Hierin haalt men 'Den catholijcken pedagoge, ofte christelijcken onderwijzer inden catechismus aan gedrukt in Antwerpen in 1690.

De schrijver hiervan was petrus van den Bossche, die in 1653 predikheer te Mechelen werd.

Hij schreef deze catechismus ook in vraag en antwoordvorm. En hieruit komt de volgende vraag:

Verhaelt ons eens in het besonder eenighe wercken, die superstitieus sijn?

Het antwoord hierop is het volgende:

Diergelijcke sijn:

1. Eenen stroywis om den boom te binden, op dat hy te beter vruchten soude draeghen.

2. Het ghreaemte van een peertshoofd boven op den stal te leggen, op dat de beesten niet en soudent betoovert worden.

3. Sijnen causebandt aende galghe te binden om vande cortse ghenesen te worden.

4. De eyeren vanden witten donderdagh teghen donder en blixem.

5. Eenighe briefkens met een ghetal van cruyskens of heijlige woorden gheteekent, over hem te draeghen om niet gequest te worden.

6. Sint Jans kruyt ghepluckt voor den sonnen opgangh te ghebruijcken teghen den blixem.

7. De tempst of sifte - *de zeef* - te draeyen om syn gestolen goed wederom te krijghen

8. Een klaverbladt van vieren over hem draghen om gheluckigh te

sijn in het spelen.

9. Meer kracht stellen in andere werckdaeghen als inden maendagh, s'maendagh spoedt, selden goedt.

10. Datmen vrijdaeghs sijn hayr niet en magh kemmen noch sijn naghelen korten.

11. Sommighe segghen als sij s'morgens, een spinnekop sien, dat sulcx gheluck is, ende naer den noen ongheluck.

12. Andere sluijten een levende spinnekop tusschen twee nootschelpen, ende hanghen die aen den hals aen personen die de kortse hebben.

13. Andere, om de wratten te verdrijven, ende de tandtpijn te stillen, strijcken de selve met een doodtsbeen vanden kerckhof, ende soo voortds sijnder met duysende andere dierghelijcke, de welcke allegaeders superstieus sijn.

Tussen deze superstitie-gebruiken vinden we dus ook de briefjes waarvan sprake in het proces te Poperinge. Hermans bespreekt in zijn 'mengelwerk' deze briefjes verder. Hij schrijft:

Vanden Bossche spreekt van briefkens met een zeker getal kruisjes: wie zegt ons, dat deze kruisjes geene heidensche kruisen sijn, of misschien letteers uit **het runenschrift**, die veelal naer onvolmaakte kruisen, of dwarshaken gelijken?

Misschien sijn de oude letters in christenkruisen veranderd, toen men wel met het bijgeloovig gebruik, maar niet meer, met den oorsprong bekend bleef.

'Welck eene waarde, zegt Westendorp, men aan de kennis dezer letteren hechte, welke ongemeene kracht men daaraan toekende, en hoe verbazens groot de eerbied voor deze gewijde teekenen ware, daarvan zoude eene menigte van voorbeelden door ons kunnen worden bijgebracht.'

Deze teekenen werden, het papier onbekend zijnde, op stukjes hout gesneden, die onderscheiden waren, naar het gebruik, dat men er van wenschte te maken. Zoo haalt Westendorp uit **de Edda** een runenschrift aan, dat de wapenen stomp maakt, ketenen verbrijzelt, stormen doet bedaren en wonden geneest. ‘ Vanden Bossche zeft, dat men dergelijk briefke draagt, om niet gekwest te worden.

Over het briefje dat Thuyllier bij had, hebben we geen verdere gegevens dan dat men het ‘supstitiuese’ vond. Op het einde van de 16de eeuw, toen men hier in de streek heel gevoelig was voor tovenaars en heksen, was dit riskant voor de bezitter van dergelijke briefjes.

19 juli 1598 – **Keuren van de bierwerkers** – SAP 470

Statuyt vutwercken van de byeren end wijnen onder billiet van den thresorier

Gheconsiderereert bij den heere, burgmeesters, schepenen ende raeden der stede van Poperinghe, de schadelicke behendichheit, ontrauwe ende frauude van desen bestaen te doene bij diversche persoonen vutwercken, voeren ende draeghen van de bieren vut de brauwerien zonder billiet vande thresorier, ende betaelynghe van de stederecht dies zij t’suffisantelick gheinformeert hebben gheweest, ten tappen bij kannen ten sulcken prijse als of d’accise van de stede ende andere rechten danof betaelt hadden gheweest

Dat neen, al tselve ten excessiven groefve van de stede ende bedroch daerbij t’ghemeente ghedaen contrarie ende in misachtigynghen van de goede ceuren ende statuitten daer op ghemaect den 16de 9bris 1593, ende ten diversche tijden daerbij ter pretesque ghepubliceert ende omme tijdelick hierjeghens te voorsien metter opportiniteyt van de brieven van octroye bij zijne majesteyt der voorseyde stede van nieuws bij continuatie toegelaeten hebben met goeden advise ende rijpe deliberatie vernieuwt, gheordonneert ende ghestatueert, vernieuwen ende statuieren wel expresselick mits desen, dat alle weerden, weerdingen, tappers, tappeghe ende alle anderen inzetenen soo wel buuten als binnen tballien van wat qualiteyt ofte conditie ende

Folio 187

wye dat oock zij, niemant ghesondert sullen voortaan ghehouden wesen te lichten billiet vande thresorier en doende contentent ende tselve billiet leveren in handen van de bierwerckers daertoe ghestelt ende gheeedt, en anderstont dat zij haerelieden bieren zullen lichten in tonnen ofte vattiens vut de brauwerien opden boeten van iij pond paris van elcke tonne ofte vattien, groot ofte cleen naer den vutwijzen van de voorgeseyde eerste statuitten, verbiedende wel sterckelck alle de brauwers ende brauweghen van de stede, haerelieden cnapen, dienstmaerten van de huuse ende de andere eenighe bieren te leveren ofte laeten wercken, draeghen ofte voeren vut haerelieden brauwerien ofte huusen, tsij bij tonnen, halfve ofte vattiens, kitten ofte andere maeten ten behoufve van de weerden ofte van t’gemeente, dan ziende, danof billiet vande thresorier inne handen van de bierwerckers, die tselve billiet ghehouden werden aldaer te toogen op ghelicke boete van iij ponden van elcke tonne, halfve, vattiens, kitte ofte andere maete, groot ofte cleen, met verbodt van haerelieden ambacht ende brauwen den tiid van een jaer zonder eenighe oogluycynghe, dissimulatie ofte verdrach, ende boven dien soo wat dat sal connen onderhooren, vernemen en voortaan zekerlick bevinden eenighe bieren ghehaelt ofte ghevrocht te zijne vut de voorseyde brauwerien in tonnen, vattiens, kitten ofte andere maeten, groot ofte cleen, zonder billiet als boven, tzij bij de voorgaende bierwerckers ende brauwers, haerelieden cnapen,

Folio 188

huyslieden ofte bij andere wye dat zij, sulcke bevindende ende aenbrengende sal hebben winnen ende proffiteren voor zyn debvoir ende te kennen gheven telcken reyse de somme

van vijftich guldens van xx schelle paris is t'stuck, ten laste van den brauwer, weert, tapper ofte andere insetene half en half ende die tselve in dien voughen zal haelen, wercken draeghen ofte voeren vut de voorseyde brauwerien wert ghepuniert met openbare geesselynghe, ban ofte andere arbitraire correctie ende amende pecuniare ter discretie van de jugien - dit boven t'disposityf van de eerste ceuren ende statuitten, ordonnerende niet min de voorschreven bierwerckers terstondt naer t'wercken ende indoen van de voorseyde bieren de billietten te leveren ter huusse van de controlleur, die onder hemlieden te houden eenen dach ofte langhe op peine van desstitutie van haerlieden dienst ende eedt
Ende voorts punitie arbitraire ende proffietable amende ter discretie van de weth daertoe hemlieden verbiedende selve voor de weerden, tappers ofte voor t'ghemeente van nu voorten eenighe billietten te haelen ofte lichten van de thresorier op ghelicke destitie, punitie ende amende, laten haelen ende laeten de selve billietten bij gonnen die de bieren van doene sullen hebben

Actum ter camer van wette den **19de july 1598**

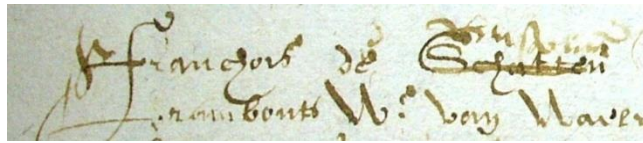
Ende ghepubliceert ter pretesque sondache den xxij den selven maendt ende jaer

+ Stadsrekening 1598 - 1599

1599

11 januari 1599 – Levering hop door de brouwer Keerne – Renten SAP 395

Franchois de Thusaert

in huwelicke hebbende **Janeken Vrambouts, weduwe van Warrant de le Cene** kendt deughdelick schuldich tzyne **Franchois Keerne, brauwere**, medecomparant ende de kennesse metten naervolghende verbande accepteerende de somme van vyfendertich ponden acht schellinghen vier penninghen grooten vlaensch ter cause vande coope ende leverynghen van hoppe te betaelen den eersten january als men sryven zal, seshien hondert, daerinne verbindende de seven deelen van thienen inde huuse, erfve ende catheilen, den debiteur ter cause van zijne huusvrouwe toebehoorende daer den voornoemde crediteur nu ter tyden woonende es binnen dese stede van Poperinghe op den **Overdam**, streckende vande zelve straete achterwaerts tot inde beecke – van noorden derfve vande stede, ende van zuuden derfve vande kynderen van **Bartholmeus de Baerdemaecker** – de voorseide verbonden goedynghen ghemeene met **Jooris de Corte**, causa uxoris en den voornoemde crediteur emmers zuuver goet ende onbelast ghereserveert den Overdamschen sheeren schult – dat belovende over zulck te garanderen ende indempneren om by gebreke van betaelynghe ten voorseide daeghe de selve schult geheel ofte in deele daer an te verhaelen naer de coustume deser stede
Actum den xj january xvc neghenentneghentich –
Present Franchois Diedeman vervanghende Winnebroot, burghmeester

17 februari 1599 – Het Eksternest op de Coutere - SAP 245 – Vonnissen

Gheconsenteert **Anthonis Andries**

in huwelicke hebbende **Willemyne de doghtere van Jan Bouve**, te heffen de pennynghen ghemaect by vercopinghe van lv – 55 - roeden **hoppelant** of daerontrent op de Coutere, ghenaempt **het Externest**, vergocht metter advenante van xl pond xj schele viiiij deniers par tghemet an Bouldwyn Bueten.

Hommel of hoppe

De 'Etymologicum teutonicae linguae sive dictionarium teuttonico-latinum enz...' van de heer Cornelii Kiliani Dufflaei, of kort genoemd '**Kiliaans etymologicum**' uit 1599, is zowat de oudste gedrukte Nederlandse woordenlijst.

Eigenlijk was ze eerder bedoeld als een vertaallijst van het Nederlands naar het Latijn.

Deze lijst vermeldt het woord '**hommel**' met daarbij de omschrijving: 'Vet. Fland. J. hoppe Lupus salictarius'

Daarnaast vermeldt de lijst ook het woord '**hoppe**'. Daar komt dan de volgende omschrijving bij:

Hoppe, hoppe-kruyd – lupus, lupus salictarius, officin lupulus, ab hopen, five huppen, quod faliat, five adscendat arberes, ger, hopffen: gal. Houblon: angl. Hoppes.

Daar onder staat er nog:
Hoppen-korf: j. stuyck-mande.

1 april 1599 – **Hommel gekocht** – SAP 116/B

Van dit proces zit de eis niet meer in het dossier. Uit de andere stukken blijkt dat er een akkoord gemaakt werd om 500 pond hop te verkopen door Gheleyn Lammen aan Jacques Widoot. De levering werd echter nooit uitgevoerd en wordt nu toch nog geëist. We beginnen dus met het antwoord van de verweerder Jacques Widoot.

Jacques Widoit verweerder,
ghesien hebbende den heesch tzyen laste ghemact by **Gheleyn Lammen**, heesscher voor burchmeester en schepenen der stede van Poperynghe – seght voir andtwoorde het naervolghende

j

Alvooren dat den heescher tendeert dat hem den verweerder ghehouden es te leveren **een half duust hommele**, ghoet oprecht coopmansghoet - vuer ende vuwter naeme van Mathys van Cassele ten advenante van xx pond parisis het hondert.

Den verweerder daer af ingnorandt es ende is buuten zynne memorie dat hy daer inne jeghens den heescher zoude belanckt zyn, hoewel den heescher seght by zynen heesch den verweerder gheinsigneert thebben behoirelick nochtans het zelve den heesscher niet en probeert.

Iij

Niet jeghenstaende den verweerder daer jeghens niet en beghert te maligneeren hoe wel dat hy daer af cleene memorie heeft als nu ten tyden.

Iiij

Soo verre den heesscher de leverynghe verzouckt achtervolghende zynen schriftelicken heesch den verweerder presenteert den heescher een half duust hommele te leveren tallen tyden ende stonden zoo ende wanneer den heescher belieft mits te betaelen ghereet voor alsulcken pris als den heescher es verclaerende in zynen schriftelicken libel.

V

Waarmede den verweerder den heescher es ghevende vulle contentemente achtervolghende zyn verzouck by heesche gheroert.

Midts welcken den verweerder concludeert ende tendeert ten fynne met zynne presentatie te ghestaene zonder breeder anden heescher ghehouden ofte belanckt te zijne hiermede solverende den heesch vanden heescher waarmede hy ghecondempneert wordt inde costen van desen sustainctie
Implorerende etc.

Ghedient den jste aprilis 1599 – copie par Dechoorte

Replycque omme Gheleyn Lammen, heeschere over eendere zyde jeghens ende in prejudicie van **Jacques Wydoot** verweerder ter andere
Voor mijne heeren burchmeesters ende schepenen der sted ende districte van Poperynghe.

Inde plaetse van replycke zo repeteert desen heescher ende employeert alhier zynen schriftelicken heesch, fyne ende conclusie, by hem ghenomen sverweeders laste,

inden welcken hy es allessins ghefundeert ende schuldich sustenerende victorie,
met adjudicatie vande costen van desen betrecke
nietjeghenstaende sverweerdens voortstel ter contrarien.
Ende omme naerdere te replycqueren ten inhouden vanden andwoorde vande verweerder,
van dat hy ignoreert verobligeert ende ghehouden te wesene aen desen heescher inder maendt
van decembre 1595 – *Blijkbaar een schrijffout; 1595 in plaats van 1598* - te leveren een half
duyst hommele,
in conformiteyt van het narratyf van sheeschers schriftelicke libel,
Int welcke hy pretendant es hem ghedreghende tot leverynghe van desen zulcke ende omme te
schuwene breeder querrelie, stelt den heescher het inhouden van de zelve zynen heesch in
deelynghe van eede,
verzouckende by dien expreselick voor eenighe andere voordere procedueren in dese zaecke,
dat hy verweerder dies hem zal purgieren by zijn eedt ende juramiento judiciali,
ofte by faulte van dien, up peyne van condempnacie in sheeschers heescht, dat byden juge zal
worden den eedt aen desen heescher greferreert naer style in ghelycken gheschiet.
Ende niet min zonder prejudicie van dien,
accepteert desen heescher in quarum pro ende niet verdere, de presentatie die den verweerder
es doende byden derden ende vierden article van zijn andwoorde daer hy hem verbindt te
leveren de questieuse half duyst hommele
achtervolghende de deductie van sheeschers ghemainteneerde, upde presentatie vande
prompte betaelynghe van de prys van diere –
ten dien conforme desen heescher hem ghevoughen zal te ontfanghen de voornoemde
leveringhe, behoudens de betaelinghe van diere, zo tzelve tusschen partyen ghecontracteert
ofte ghestipuleert es ende anderssins niet verzouckende ten surpluuse dat den verweerder hem
zal quycten inder vormen ende manieren voorseit
Mits welcken desen heescher als tanderen tyden persisteert, implorerende hiertoe ende up als
het benigne officie vande juge
Ghedient den xxvij may 1599 – copie par Roelens

<p>Duplicque van Jacques Widoot, verweerder jeghens ende in prejudicie van Gheleyn Lammen, heescher voor ulieden mijne heeren burchpmeester ende schepenen der stede van Poperynghe.</p>
--

J

Alvooren zoo replycke den verweerder voor duplicque het inhouden van zynen scriftelicken
antwoorde daerby hy blyft ende persisteert.

Ij

Sonder dat hem obsteren mach sheeschers gheposeerde bij ijde article van zijne replicque dat
hy tot becortynghe van deze zaecke ulieden te schuwene breeder querele den verweerder stelt
in deelynghe van eede of hy inden heesch byden heescher ghepretendeert niet en zoude
ghehouden zijn.

Iij

Daer up den verweerder es duplyquerende inden zelve heesch niet belanckt te wezen anders
niet dan naer sverweerdens presentatie by zynne andtwoorde ghededucert.

Iiij

Overmits den heescher gheenssins zal connen proberen nochte inwaers doen dat hy den
verweerder heeft doen insiguien ulieden de leverynghe te doene ten daeghe competent
vande vermelde questieulx wandt den verweerder noynt gheen insignatie over den heescher
ontfanghen en heeft.

V

Soo dat den heescher gheenssins en can obtineren in zynnen heesche, fynne ende conclusien sverweerdens laste ghemackt
overmits den heescher niet en can proberen ten wat daeghe hy de hommell questieulx zoude ghecocht hebben,
nochte wat betalynghe hy anden verweerder over de zelve hommell gehouden es te doene, daerby den heescher wel behoerde te desisteren vanden subjecte betrecke sverweerdens laste ghepretendeert zonder dies breeder den verweerder te molesteren
ende hem ten eede te stellen het inhoudt van zynnen heesch
want de zelve heesch supstinent ende obscure es omme den verweerder daerup ten eede te plaetsen
ghemerckt den heescher niet en can verifien ofte doen blicken het narratyf van dien het welke een anderse zaecke zoude wesen voor den verweerder den eedt taccepteren up sheescher abusiven heesch
ende dat den heescher daer up den eedt zoude willen refereren.
Wandt den heescher grootelicx varieert inde daet vande leverynghe
alzo hy deduceert by zynnen heesch dat den verweerder hem de questieuse hommele was ghehouden te leveren in de maendt van december **1598** ende by zynne replicque mentioneerende dat de leverynghe moeste gheschien inde zelve maendt ten jaere **1595** by het welke varieren ende twyffelen den heescher wel schuldich es te vervallen van zynnen heesch sverweerdens laste.

Midtswelcken den verweerder concludeert ende tendeert ten fynne den heescher sverweerdens laste ghewesen wordt niet ontfanghelick quaede causie, quyte met coosten ter tauxatie van deser instantie daer toe implorerende ulieden mijne heeren noble ende beningue officie Ghedient den xvjde septembris 1599

<p>Triplicque omme Gheleyn Lammen heescher over eender zyden jehgens ende in prejudicie van Jacques Wydoot ghedaeghde verweerder ter andere, daerby voor ulieden mijne heeren burchmeesters ende schepenen der stede van Poperinghe in vulcomminghe ende furnissement vande interlocutaire provisie vande daete van de xxste january 1600 – zegt ende mainteneert desen heescher jehgens sverweerdens abusive duplycque – het naervolghende</p>

Dat hy inde plaetse van triplicque employeert zynnen redenen ende motyven ende zynen scriftelicken heesch gheduceert
ende byzonderlick dat hy heescher naervolghende sverweerdens judiciele kennesse ten eersten article van zynnen andwoorde
ghehouden es te leveren aen den zelve heescher een half duyst hommele,
goet uprecht coopmansgoet, over ende vuter naeme van **Matthys van Cassele**,
ten advenante ende pryse van twttnich ponden parisis het hondert,
sulcx als den verweerder ten instellen van dese zaecke ten aenhooren van eenen yghelicken staende voor ulieden heeren camere van secrete heeft ghepresenteert
als doen terstont te leveren als haddet gheweest tot een duyst hommele
voorschreven heescher tzelve point stelt den verweerder in deelynghe van eede volontaire,
verzouckende by hem dat die aengaende den verweerder hem zal purgieren,
ofte dat den zelve eedt hem heescher zal worden byden juge met admissie ghereferreert.
Ende zonder prejudicie van dien overghemerckt de questieuse leverynghe van tzelve half duyst hommele

behoirde den verweerder thebbene zonder dach ofte conditie - terstondt ghelevert aenden heescher, - conforme huerlieden puere stipulatie tusschen anderen alzo gheadvoneert desen heescher protestant van costen, schaeden ende interesse sverweerder prejudcie ende laste overmidts hy delayant es ghecleven van de zelve hommele te leveren alles vuterlick achtervolghende sheeschers heesch inde maendt van decembre 1598.

Iij

Wesende wel calumineulx het voorstel vande verweerder ten vierden article van zijnen duplicque gheposeert dat desen heescher hem ter intentie vande pretense leverynghe te doene vande hommele litigieuse noynt en zoude hebben gheinsinueert, want tzelve es der waerheyt zuuvere ghedaen ende den verweerder maligneert naectelic het verzouck vande heescher es, dat hy van ghelycken als vooren hem zal purgieren ende dat anderssins den zelve eedt sal wesen relatif.

Iijj

By dat den verweerder niet en can inficieren ofte over geven metter gherechtigheyt dat alzo hy metten heescher hadde ghestipuleert ende gheaccordeert dat hy – up een jaerdach vande betaelynghe vande pretense hommele van de maendt van december 1598 tot ende metten amendt ofte binnen der ghelycke maendt van decembre 1599 – zoude hebben ghelevert aen desen heescher terstondt het half duyst hommele in questien – heeft den zelve heescher houdende traverende ende achter hem lopende den tyt van vyf ofte zes weken, belovende niet min telcker stonde ende opden voet den heescher de zelve leverynghe te doene, als mainterende de zelve gheport ende ghehoirt thebben ten zelve fynne, niet anders ghelycke vastelynghe ende futselynghe vutstellende alzo den zelve zijn coopere.

V

Es den heescher dien volghende ter intentie van thebbene de ghestipuleerde leveringhe bedwonghen gheweest by **meester Gheerard Baervoet** – daer ulieden heeren bewaerder van den camere – den verweerder te doen inthimeren ende behoirelic insinueren ten dien – den verweerder hem in andwoorde heeft ghegheven dat hy als tanderen tyden was vulweerdich de zelve heesche te leveren aen desen heescher, besonders dat den heescher zoude willen vervremden ende alieneren zijn dach van betaelynghe generale, voor eenen tyt van zes ofte vyf weken dat hy defaillant hadde gheweest van de voorschreven synne leverynghe te doene – omme alzo te precipiteren ende accelleren den ghelimeerden dach vander betaelynghe van de zelve heescher – dese heescher tzelve geenssins en heeft willen admonieren ende by dien omme de questieuse traditie voor justitie den verweerder alhier betrocken heeft.

Vj

Commende als nu imudentelic by synne duplicque den verweerder calumineren dat ten daeghe competent desen heescher niet en heeft ghedaen inthimeren - metghaders oic dat den heescher niet proberen en can ten wat daeghe desen heescher zoude hebben ghecocht de zelve hommele ende wat betaelinghe dne heescher ter cause van dien hem daertoe ghehouden was te doene, conforme het vyfste article vande zelve duplicque, want dese protestant van injurien desen heescher hem dies overghaende refereert ten inhouden van zijn heesch.

Vij

Ende omme naerder te consideren de naecte malignacie ende quaede trouwe vande verweerder

danof hy es userende in deze zaecke ende met rechte hem behoirde te vernoodene met sodaenighe brieselinghe, otielx ende ledich te houdene de weerdiche van justitie, exhibeert desen heescher alhier zekere copie aucthentycq van **zeker contract vande coope**, leverynghe, en betaelinghe van het questieulx half duyst hommele byden heescher aengegaen met **Matthys van Cassele**,

daernaer dat den verweerder hem heeft ghereguleert tot stipuleren metten heescher ter cause van ghelycke ende de zelve leveringhe vuter naeme vande voornoemde Matthys, zulcx als es ende tzelve sheeschers heesch, den verweerder onghelyc heeft van ten vjde article van zynen duplycque te taxerene ende inculperene dat hy heescher by zyne replycque ignoreert ende varieert van dat de pretense leverynghe zoude moeten hebben gheschieden inde maendt vandecember vijf ende tneghentich twelcke es der waerheyt gheloghen, niet min aende tzelve contract desen heescher hem ghedraecht.

Vijj

Niet connende by dien voorgheven – zonder calumnie – den zelve verweerder van dat de voornoemde heescher hebben ghecontacteert opden voet ende achtervolghende – met het voornoemde gheschrifte – also daerby den prys van het half duyst hommele was ghestelt up xliij pond xvij schele vier penninghen – hy verweerder gheaccordeert es gheweest dat den heescher ende dat den heescher ende den voornoemde Matthys zoude supplieren ende vuldoen totter vulle somme van xx pond parisis van elc hondert, het heffen ende ghereet ghelt – twelcke overzulcx hy verweerder in braspennig ontfanghen heeft vande selven heescher ende den voornoemde Matthys ghesaemdelic.

Ix

Dien volghende den verweerder claer onghelyc heeft byden inhouden zijner duplycque als nu de contracte van dien te willen sustineren ende jehghens de naecte waerheyt te willen met lueghenen ende abusive ongherechtigheyt hem verhelpen, zo bevonden wort byden zelve contracte, ter causen van dien den verweerder propter mendacium naer rechte punierelick es tere discretie vande juge

Mids welcken desen heescher als tanderen tyden tot zynen laste concludeet ende by zijne ghenomen conclusien van schaeden ende interesten protesteert.

Ghedient den xxijste marty 1600 - copie par Roelens

Copie

Hedent desen xvde - 15de - van november waeren vergaedert in goede gheselschepe ten huuse van **Jaecques Veschoten inde Croone**,

Matthys van Cassele ende Gheleyn lammen,

alwaer Matthys kendt vercocht thebbene aen eenen Gheleyn Lammen,

den nombre van een half duyst hommele,

ende dat inne de somme ende prys van xix pond xvij schele vj deniers parisis van elc hondert

– ende dat te betaelen binnen een jaer,

naer daete vande leverynghe,

te wetene, goedt uprecht coopmans goet,

warendyse passerende van Poperynghe,

ende de zelve te leveren binnen een maendt naer daete deser in eene baele ghezact. ;

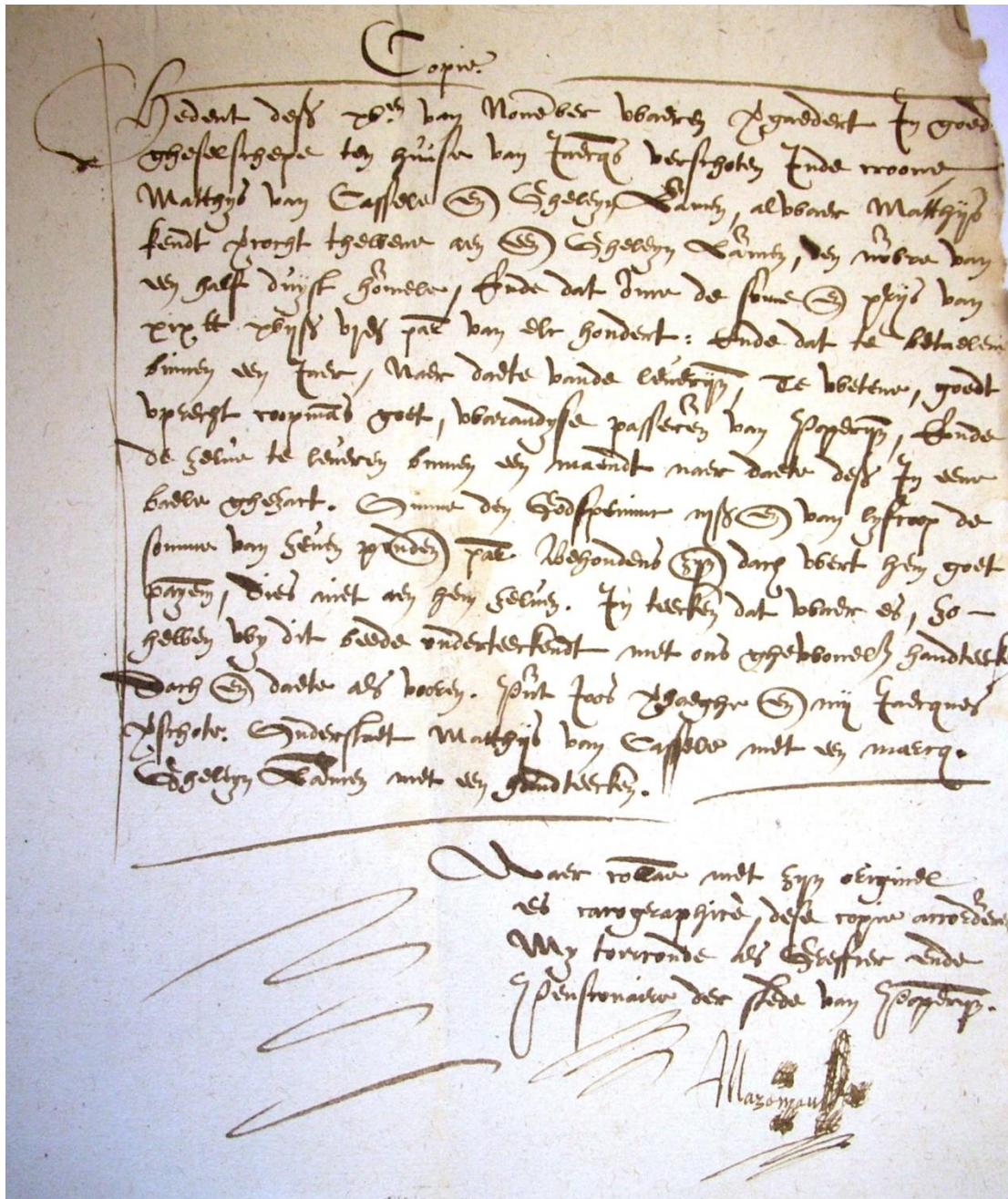
Omme den godspenninc iij schele

ende van lyfcoop de somme van seven ponden parisis –

behoudens zynen dach wert hem goet payement,

dies niet aen hem zelve

In teeken dat waer es, s
o hebben wy dit beede onderteekent met ons ghewoonelick handteecken,
dach ende daete als vooren
Present Joos Verhaeghe ende mij Jaecques Verschote
Onderstaet Matthys van Cassel met een maercq
Gheleyn Lammen met een handteecken
Naer rolle met zijn originel es carroghapricè dese copie accorderende
My toirconde als greffier ende pensionaire der stede van Poperinghe
J. Mazeman

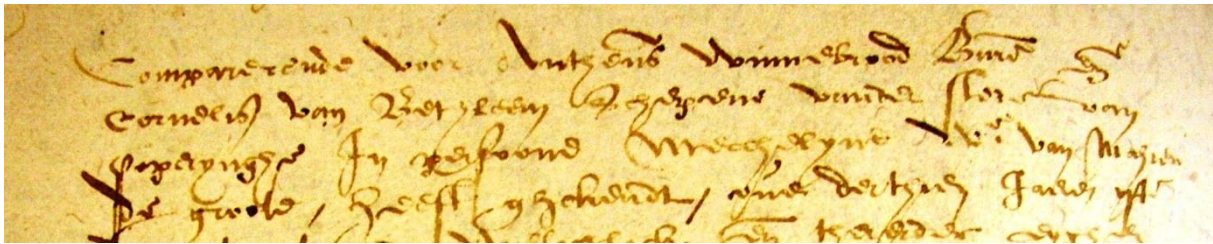
20 april 1599 – Verkoop van hommelhoven Schrikkelburch en Clinckemaille – Renten
SAP331

Sdysdaeche den xxste aprilis 1599

Sdysdaeche den xxste aprilis 1599
Janneken Widoot huisvrouw van pieter bossaert te vooren wo. van
Jan de brune / comparerende voor onderschreven wethouders deser stede
heeft by hare vrye eyghen willeende onbedwonghen
gherenynchiert ende haer ontmaect van zulck recht cause ende actie van byleven
als zy ghehadt heeft tot den dach van hedent byder aflivicheyt van de voornoemde wylent haeren
man Jan de brune / op twee partien van erfve hommelhoff zynde / gheleghen opden coutere
deser stede / het eene ghenaeamt de scrickelburch groot van lande drie vierendeel ofte daer ontrent
ende het tweede ghenaeamt de clynckemallie groot ghelicke drie vierendeelen
emmers de parthye zoo die gheleghen es / tsamen groot onderhalf ghemet ofte daerontrent
de zelve twee parthien van erfve toebehoorende francois deman
ende dat voor zulcke somme van pennynghen als naer de accorde by den voornoemde pieter
bossaert haeren comparantes jegenwoordighen man metten voornoemde francois deman
ghemaect / ontslaende tzelve goet nu ende ten eeuwigen daeghe van haer voorschreven byleven
Actum ter presentie ende kennesse van francois diedeman voorschepene / verbanghende
Anthenunes Winneroodt burghmeester

Janneken Widoot, huisvrouw van **Pieter Bossaert**,
te vooren weduwe van **Jan de Brune**,
comparerende voor onderschreven wethouders deser stede,
heeft by hare vrye eyghen willeende onbedwonghen,
gherenynchiert ende haer ontmaect van zulck recht, cause ende actie van byleven als zy
ghehadt heeft tot den dach van hedent byder aflivicheyt van de voornoemde wylent haeren
man Jan de Brune,
op twee partien van erfve, hommelhoff zynde,
gheleghen **opden coutere** deser stede,
het eene ghenaeamt de **Scrickelburch**, groot van lande drie vierendeel ofte daer ontrent
ende het tweede ghenaeamt de **Clynckemallie**, groot ghelicke drie vierendeelen,
emmers de parthye zoo die gheleghen es,
tsamen groot onderhalf ghemet ofte daerontrent,
de zelve twee parthien van erfve toebehoorende **Francois Deman**,
ende dat voor zulcke somme van pennynghen als naer de accorde by den voornoemde Pieter
Bossaert haeren comparantes jegenwoordighen man
metten voornoemde Francois Deman ghemaect –
ontslaende tzelve goet nu ende ten eeuwigen daeghe van haer voorschreven byleven.
Actum ter presentie ende kennesse van Franchois Diedeman, voorschepene, verbanghende
Anthenunes Winneroodt, burghmeester

22 mei 1599 – Overlating van de brouwerij op de Overdam – SAP Poperinge – Renten

Compareerde voor **Antheunis Winnebrood**, burghemeester ende **Cornelis van Bethleem**, schepenen vander stede van Poperinghe

In persooene **Mechelyne, weduwe van Mahieu Degroote**,

heeft gheckendt over derthien jaeren ofte daerontrent, vrywillighelick ende thaeren eyghen begheerte ontfanghen ende gheadmitteert thebben **thaeren huuse ende brauwerie** op den **Overdam**, daer zy jeghenwoordelick es woonende, **Jan Bollaert ende Cathelyne**, zyne huysvrouwe,

haere comparantes schoonzone ende dochter,

omme tsamentlick ende te ghemeenen proffyte te doen de neyrynghe van den brauwere, de zelve brauwerie metten huusynghen ende allaeme ten ghemeenen coste te onderhouden, den inkoop van granen ende vutleveringhe van alle de bieren afgaende te doen ende supporteren metgaeders haerlieden menagie, leeftochten, alimentatie ende ontcosten ghelickelick te onderhouden zonder eenighe baete ofte wasdom voor den eenen ofte den anderen te ghenieten ofte te heffen,

oock mede zonder byden voornoemde Jan Bollaert ende zijne huysvrouwe daervooren eenighen pacht ofte huusheure te betaelen

ende dat al totter tyd toe vander aflyvigheyt van haer comparante,

ende overmits zy comparante bij dies assistentie hulpe ende bystand van haeren voornoemde schoonzone ende doghtere continuelick onderhouden heeft geweest vande voorschreven neyrynghe,

heeft al wettelick rakend (zoo zij kent bij desen) haeren voornoemde schoonzone te bewoonen ende gebruycken t'voorseyde huus ende brauwerie met den allaeme daermede gaende,

wannaff deene heeft vanden corten allame hemlieden es toebehoorende den termijn van twee jaeren naer haerder afflyvigheyt

mits daervooren jaerelick betaelende haere ghemeene hoirs ende aeldynghen waer ondere de voornoemde Cathelyne al es ende daerinne proffyteren moet haere portie hereditaire, de somme van seshien ponden grooten vlaemsch,

ter welcker aflyvicheyt zullen oock dezelve haere ghemeene hoirs proffyteeren huerlieden advenant in d'opheven vande inschulden

van alle de bieren die ten boucke vande voornoemde Jan Bollaert zullen bevonden ende bekend wesen, vutghelevert tzyne,

ende ghenieten tverleis daer verlies zal moghen vallen, naer ghelycke advenant,

willende zy comparante by goeden expresse dit tzelve zoo onverbrellick naer haere afflyvicheyt onderhouden zy

omme tydelick te weeren ende tobnieren alle zwaricheden ende gheschillen die daernaer zoude moghen rysen ende de voornoemde haer hoirs ende aeldynghen –

ende verzouckende wel expresselick dat de zelve haer hoirs ende aeldynghen

al tzelve indiere voughen van ghelycken ende onbreckelick zullen onderhouden thaerder gherusthede

actum den xxijde in meye 1599

21 juni 1599 – **Oktrooi op de accijnzen** - A51 - +

Albrecht ende Isabel Clara Eugenia
Erzherzoghen van Oostenryck, hertoghen van Bourgoignien, van Lotharinghe, van Brabant, van Lymborg, van Luxemborg ende van Gelre, graven van Habsborg, van Vlaenderen, van Arthois, van Bourg, van Tirol, palsgraven ende van Henegouwe, van Hollandt, van Zeelandt, van Namen ende van Zutphen, margraven des heylich ryx van Roome, heeren van Vrieslandt, van Salins ende van Mechelen, van destadt, steden ende landen van Utrecht, Overyssel ende Groninghen

Albrecht ende Isabel Clare Eugenia, infante van Spaegnen by der gratie Godts, erzhertoghen van Oistenryck, hertoghen van Bourgoignien, van Lotharinghe, van Brabant, van Lymborg, van Luxemborg ende van Gelre, graven van Habsborg, van Vlaenderen, van Arthois, van Bourg, van Tirol, palsgraven ende van Henegouwe, van Hollandt, van Zeelandt, van Namen ende van Zutphen, marcgraven des heylich ryx van Roome, heeren van Vrieslandt, van Salins ende van Mechelen, van destadt, steden ende landen van Utrecht, Overyssel ende Groninghen

Allen den ghenen die dese jeghenwoirdighe zien sullen, saluyt

Wij hebben ontfanghen die oitmoedighe supplicatie van burghmeesters, schepenen ende

inwoenders onser oepene

stede van **Poperinghe**,

Inhoudende hoe dat zy vercreghen hebben oepene briefven van octroye omme uyt crachte van diere te heffen ende te ontfanghen

den vierden penninck van elcken stoop wyns alwaer ten tappe vercocht ende by den inwoenderen ghesleten,

van elcken stoop ghebranden wyn, acht schellen parisis, minder maete naer advenante van elcke tonne ingelsche ende ander groote bieren, tzy vremen oft inghebrauwen, houdende vierentzestich stoopen, vier ponden parisis, meerdere oft mindere stucken naer advenante van elcken stoop azyn ter vente, zes epninghen parisis

van elcke tonne ghemeene dobbel bier houdende vierentzestich stoopen, dertich schellingne parisis, meerdere oft mindere stucken aner advenante

van elcke tonne geysere ghemaect van appelen, peeren, honigh oft andere vruchten, drie ponden parisis, meerdere oft mindere maeten naer advenante

omme met de peninghen incommende van de zelve assysen te betaelen (zoe zy supplianten ende henlieden voersaeten van allen tyden ghewoene zyn vandoene ende noch doen)

de jaerlixsche cheynsen ende renten, loopende ten laste van de voorseyde **stede ende te onderhouden haer lieden schipvaerdt, overdraeghen, sluisen ende speyen, mitsgaders diverse brughen, edificien ende andere ordinaire ende extraordinaire lasten daerinne deselve stadt jaerelicx gehouden is**

mits betaelende jaerlicx tot onsen proffyte in handen van onsen ontfanger generael van WestVlaenderen voir recognoysance van de voirseyde octroye de somme van hondert ponden, ten proffyte van de heere prelaet van St. Bertins, temporel heere der voirseyde stede van Poperinghe

ende soe de voirschreven laeste brieven voir sesse jaeren staen te expireren, den elfsten van augusto naestcommende,

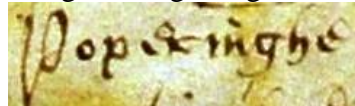
ende dat de redenene alwaer begrepen noch te meer militeeren,

hebben ons zeer oitmoedelyck gebeden dat ons soude believeen hun te verleenen **continuatie
voir zesse andere jaeren** ende danof te doen expedieren onse behoirlycke briefven daertoe dienende

soe eest

dat wy d zaeken voirseyt overgemerct ende daerop ghehadt tadvys van onse lieve ende getrouwe, de president ende luyden van onsen raede in Vlaenderen, wy om dese ende andere redenen, ons daertoe beweghende, gheneghen wesende ter bede ende

begheerte van de voornoemde van Poperinghe, supplianten, hebben den selven geconsenteert ende gheoctroyeert, consenteren ende octroyeren vuyt onser zonderlinghe gratie, midts desen dat zy zullen moghen continueren ht lichten van de partyen van de imposten hierboven gheruert voir eenen anderen tyt ende termyne van drye naestcommend jaeren, beginnende loop te hebben ter expuratie van onse voirgaende briefven, alles op de conditien, restrictien ende besproken, begrepen zoe in onse voirgaende octroye als in d'acte van die van onse finantien, in date vanden sevenentwintigste aprilis xvc neghentachtentich daerop ghevolcht ontbieden daeromme ende bevelen onsen zeer lieven ende getrouwen, die hoofd president ende luyden van onsen secreten ende groote raeden, die van onsen raede in Vlaenderen ende allen andere, onse justicieren ende officieren, dien dit aengaen sal, dat zy den voirnoemde supplianten van dese onse jegenwoirdighe gratie ende continuatie van octroy, voir den tyt op de conditien ende inder manieren boven verhaelt, doen, laeten ende ghedooghen, rustelyck, vreedelyck ende volcommenlyck ghenieten ende ghebruycken, zonder hen te doen, noch laten geschien eenich hinder, letsel oft moeyenisse ter contrarien, want ons alsoe ghelieft des toirconden hebben wy hieraen doen hanghen den zeghel van ons infante die omne noch ter tydt is ghebruyckende ende gegeven in onse stadt van Brussele den een en twintigchten dagh deser maent van junie int jaere ons heeren duysent vyfhondert neghen en tnegentich

Op de versie uit het RAGent – staat er verder het volgende:

Op den ploy staet by de eersthertoghen in hueren raede onderteckent D'Enghien met paraphe ende gheseghelt met eenen zeghel op ooden wasse uythanghende in steerte van parchiemine - op den ploy staet noch – lces lettres sont registré en la chambre des comptes a Lille au registre ders chartes y tenue commencant au premier de jullet xvc iiijxx seize folio xiiijxxxij du consentement de messeigneur les president et gens descomptes et ce sans prejucide ou povoir etre tiré en consequence et a charge de les faire verifier en finances – le xxvij jour d'aoust xvc iiijxx dix neuf par moy était signé De Mnschaux avec paraphe

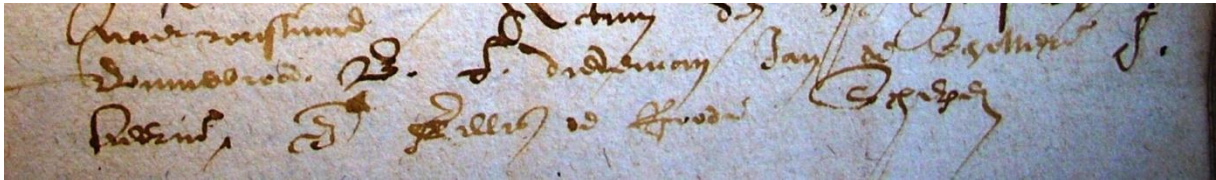
1 juli 1599 – Jacques De Plackere geeft een lening aan Margriete Floor – Boruwerij in de Werfstraat - SAP 395 - Renten
--

Jacques de Plackere heeft ghecocht jehens **Margriete Floor de weduwe van Bartholoemeus Liebaerd** ende ter assistentie ende met advies van **Bartholomeus Liebaerd** haren sone –
eene erfvelicke losrente van xij pond parisis tjsaers - den pennynck xvj –
wanaff teerste jaer vallen zal en iijde aprilis xvjc hondert ende alzoo voorts van jaere tot jaere ten ghelicke daeghe -
totter lossynghe vane zelve rente die de voorschreven haere hoirs ende naercommers zullen moghen doen teenen payemente met xij pond grooten vlaemsch zonder meer in zulcken ghelde als naer de generale permissie -
daerinne verbindende een huus, erfve ende catheilen - nu ten tyden **wesende brauwerie** - gheleghen opde Werfstrate deser stede - streckende vande zelven straete tot inde beke - van oosten thuus ende erve van Hubrecht Deplackere ende van westen derfve van Jan van Reninghe - Jacques Melis ende Jan Ghyselbrecht -
zuuver goet ende onbelast - ghereserveert sheeren grondrente -
dat overzulckx te garranderen ende indempneren - inninghe naer coustume -
ende hiermede zyn gecasseert andere voorgaende letteren van constitueren van eene losrente van ij pond grooten tsaers ghecocht den iijden aprilis xvc lxxj by wylen Maillaerd de Plackere jehens de voorgaende wylen Bartholomeus Liebaerd doude
Actum den jste july 1599 -
Present Anthonis Winnebrood burchmeester - Frans Diedeman - Franchois de Vos - Ja, de Schottere ende Franchois keerne schepenen

6 juli 1599 – De brouwerij aan de Werfstraat - Renten etc

Heer ende broeder **Jan Hendrick Proventier**, van 't clooster ende convent van de predicheeren binnen de stede van Ipres,
over myn heere den prior, broeder Ottho Cavere - broeder Aernoult Alsberch ende andere ghemeene religieusen aldaer,
heeft ghecocht jehens **Marguerite Floor** de weduwe van Barthelomeus Liebaert ende jehens Bartholomeus Liebaert de jonghe,
zo over hen - als over de weduwe ende vooghd vande eezen vande voornoemde wylen Bartholomeus Liebaert doude,
eene erfvelicke losrente van xij ponden parisis t' jaers - den pennynck xvjde -
voor de somme van xvj ponden grooten vlaemsch - wannaff 't eerste jaer vallen ende verschynen sal den xxijde wedemaend xvj hondert
ende alzoo voorts totter lossynghe met ghe-evalueerde ghelden
daerinne verbyndende een huus, erfve ende cathelen nu ten tyden wezende brauwerie gheleghen ande Werfstraete deser stede,
streckende vande selve straete tot inde beke
Van oosten thuus ende erfve van Hubrecht Backer
Ende van westen d'ervve van Jan van Reninghe , Jacques Meers ende Jan Gyselbrecht,
belast te vooren met een erfvelicke losrente van xij ponden parisis tjaers gheldende Jacques Plackere -
Zonder breeder last -
Leste verbonden dat de voornoemdevercoopers zoo te garranderen ende indempneren-
met twee lynnen landt
ligghende aen de barrieren van de Watoustraete deser stede,
metten oosteynde de weduwe van Jacob Maerten ende Pieter de Clerck,

de zuudzyde van Andries de Backere
ende de noordzyde d'aeldynghen van Caerle DeRoode
de zelve partye zuuver ende onbelast dat beloven van ghelycke over zulcs te garranderen ene
indempneren
iinninghe naer costume
actum de vj july 1599
present Winnebrood - burchmeeser ende Gillis de Roode schepenen

17 juli 1599 – Engels bier gekocht - SAP 118 - 7 - nummer 11 - 1599

Informatie ghehoort den xvij in julio 1599 ter presentie van **Loys de Naverans ende Pieter Bruyne**, scepenen der stede vander Nieupoort
vuut crachte van open letteren requisitoire
van burchmeesters ende scepenen der stede van Poperynghe
in daten van de xxij ste january xvc acht en tnegentich
ghetekent **J. Mazeman** ende dat opde intendit ofte interrogatoir
door hemlieden overghegheven van weghe **Arnoudt Ryckewaert**
voor hemlieden heeren jehgens **Sebastiaen Noret**, verweerder in de manieren naervolghende:

Pieter Caroen,

inwoonder ende poorter der stede van Nieupoort, **zeeman** van zijnen style,
oudt xxiiij jaeren ofte daerontrent, ghehoort ende neerstelick by solemnele eede
gheondervraecht
opde inhouden van de bovenschreven intendit gheschreven byder handt vanden heescher -
tuught ende secht over de materie als dat leden zeker twee jaeren ofte daer ontrent - justen tyt
onbegrepen,

Jacob Clou ghecocht hebbende zeker partye inghels bier van **Adriaen Commers,**
schippere van Vlissinghe opt het schip ghenaeamt 'De vulle selen' - heeft tselve inghegheven
Loyck Thuyn, schuyteman

der voorseide stede van Nieuwpoort om daermede **te varen naer Yperen** -

Attesteert voorts dat het zelve was inghels bier - ghebrauwen ende inghenomen binnen der
staet van Inghelant

allegierende voor reden van wetenschap bescheept ende medevaert metten voorseide Adriaen
Commers

alsdanne tot Doveren voorseit tvoorseide Inghels bier vanden brauwer meester ontfanghen
thebben ende daermede tot

Nieuwpoort ghezeylt zijnde

Sluuts hiermede zyne depositie

Loys (Loyck) Thuyn, oudt xxx jaeren ofte daerontrent - inwoonende poorter der stede van
Nieuwpoort -

schuyteman van zijne style -

oorconde ghehoort ende neerstelick by solemnelen eede ghe-ondervraecht - insonderlick
vanden jste artickel

vanden zelven intendit
tuught ende zeght over de gherechte waerheyt
bevrecht gheweest thebben by **Jacob Clou** - leden mach wesen twee jaeren oft bet tydts -
ongebrepen den justen tydt -
met ont xxx
ofte **twintich canten inghels bier** naer depositants best memorie
de welcke hy die spreckt overnam vuyten schip van Adriaen Commers **ter caeye tot
Nieuwpoort** ligghende ghecommen vuytten zee -
de welcke canten hy **tYper** beweeght heeft an **Arnoudt Ryckewaert**
zeght oock datmen tzelve
voor goet inghels bier ende dat hy deponeert tzelve voor zulcke proufe
sluutende hiermede zyne atesstatie

Anthoine Clou oudt van jaeren xxxvj (36) ofte daerontrent
coopman van zynen style ende ghelicke inwoonende poorter der stede van Nieuwpoort
oorconde ghehoort ende rypelick ghe-ondervraeght opt voornoemde jste artickel -
tuught ende deponeert opden eedt die hy god almachtich ende zyne
seremissive ten ancommen van zyn officie **als scepen der zelven stede** ghedaen heeft
dat Jacob Clou ghecocht heeft jehgens hem depositant
als facteur van Adriaen Commers int jaere 1597 den xxijij january - onbegrepen den justen
tydt
inde cast van vier last of bet - inghels bier twelck den voornoemde Adriaen Commers (zoo hy
an den depositant te kennen gaf) tot Doveren in Englandt inghenomen hadde
zeght voorts dat voornoemde bier an Jaob Clou voorseit voor inghels bier ghecocht was -
ende breeder van tvoorseide article niet wetende - sluit hiermede zijne depositie

Jacob Clou oudt lij – 52 - jaeren ofte daer ontrent - inwoonende poorter der voornoemde
stede van Nieuwpoort ende coopman van zynen styl -
ghehoort ende gheexamineert byden eersten artickel voorseit -
verclaert **by eede ende up zyne mannewaerheyt** daertoe soo ghelick van echt recht
ghestaeft zynde als dat leden twee jaeren ofte tydts meer -
onbegrepen de precisen tydt - hy ghecocht heeft jehgens Anthoine Clou zijne broeder
als facteur van Adriaen Commers - een nombre van vier last ofte bet Inghels bier wanof hy
depositant ontrent onderhalf last ghehouden heeft
par schipper Loyck Thuyn naer Yper an Aernoudt Ryckewaert
zegghende hy depositant dat zelve bier hem vercocht was voor inghels bier ghebrauwen
tot Doveren in Enghelant
zegghende oock dat hy de rest van tvoornoemde vaere
zoo tot Dixmuyde - binnen dezer stede als elders vercocht heeft voor Inghels bier
sluyt hiermede zyne depositie

aldus ghehoort ende in solemnele eede de bovenschreven oorconden gheondervraeght ten
daghe jaere ende der stede als boven - my oock
als greffier toorconde meester Weghenaere - 1599

A 5121 juli 1599

1599 *Gezien het octrooi om het ongeld te innen vervalt op 11 oogst aanstaande, verkrijgt de stad Poperinge van de aartshertogen Albrecht en Isabella het recht om het ongeld opnieuw te innen voor een periode van drie jaar op basis in de tekst bepaald, mits 100 pond ten voordele van de abt van Sint-Bertinus. De inkomsten van dit ongeld dienden om de lopende onkosten van de stad te dekken.*

Pieter Elieul de jonghe

kendt dueghdelick schuldich tzyne **Pieter Quaeybuer** medecomparant

ende de kennesse met de naervolghende verbande accepteerende

de somme van vijftwintich ponden grooten vlaemsch

van coope ende leverynghe van twee duust ponden hoppe,

te betaelen te Bellefeeste ande voornoemde crediteur -

daerinne verbindende zyn hommelhof –

groot van lande twee ghemeten ende j vierendeel ofte daerontrent,

metgaders dhuusynghe ende kete daerop stande in de Werfstraete binnen deser stede,

van oosten de kinderen van Jan Pelgrim,

van westen tlandt van de kercke van Onser Vrouwen

ende van noorden tlandt van Jan Bouve,

tvoorschreven landt ende erfven voor desen ghelast in een losrente van xxvij pond parisis tsjaers,

gheldende **Sebastiaen Noiret** ende zyn consorten

ende een andere losrente van vj pond tsjaers gheldende de kinderen van joncker Charles

Clays,

metgaders in een verbandt van ix pond grooten wezengeldt competerende de kinderen van Jan Lauwyck

zonder breeder last, renten ofte verbanden,

de voornoemde debiteur bekendt overzulcx te garranderen ende indempneren omme by

ghebreke van betaelynghe de selve schuldt daerinne te verhaelen naer coustume deser stede

Tvoorschreven verbandt blyvende in wezen –

nietjeghenstaende verjaerthede ende twee ofte meer andere jaeren totten vullen furnissement vande voorseide schuldt –

omme hiernaer es te nyeten ende ghecasseert voorgaende kennesse ende verband van de voroseide schult ghedateert van de xxijste february 1597

Actum den xxvij july 1599

Present A. Winnebrood, burghmeester ende Frans Keerne, schepene

+ De moord in de Leene

+ Stadsrekening 1599 - 1600

